Эхэ найхан нютагаа эб хамта, мандуулая!

БУРЯАД УНЭН

1921 оной декабрийн 21-нээ гарана

Бүгэдэ арадай газетэ

1994 НОЯБРЬ 10

Үбэлэй эхин хүхэгшэн гахай нарын 7

ЧЕТВЕРГ

Гарагай 5
№ 217 (19059)
Газетын сэн
Захилай 10 түх.
Хэлсээтэ сэн.

Ургаса хуряалга-94

САҺАН ДОРО ОРОХОГҮЙ

—1 мянган шахуу гектар газарай ургаса үлөнхэй.

Комбайнуудай, запчастнуудай дуталдаһан, түлишэтоһодолгын материалнуудай бага ушарһаа, намарай бооролиг уларилһаа болоожо, хуряалгын хүдөлмэрэн ужагайруулагдаа. Шэнэ комбайнууд үгы, худалдажа абаха гэхэлэ, мүнгэн үгы. Хуушануудта запчастнуудшье абтахала болинхой. Республикын олонхи ажахынуудта, иланганаа Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, бусадшье районуудта нимэ үзэгдэл ушараа аав даа.

Ерэхэ хабарай тарилгада 114 мянган тонно ороһото ургамалай үрэһэн хэрэгтэй. Мүнөө дээрээ энээнэй 73 процентнь нөөсөлэгдөөд байна. Хурамхаанай, Бэшүүрэй районуудай ажахынууд бардам хүрэхэ үрэһэсэ бэлдэжэ нөөсөлөнхэй. Ивалгын, Тунхэнэй, Прибайкалнин, Зэдын, бусадшье районуудай ажахынууд энэ шэглэлээр үшөөл шангаар хүдэлхэ зэргэтэй.

Бэлдэгдэһэн үрэһэн районуудай үрэһэнэй инспекциннүүдтэ шалгагдаад, бүрин түгэс түхэлдөө хүргэгдэхэ ёһотой.

Эдэ үдэрнүүдтэ зеленко, һолоомо хуряалга түгэсхэгдэжэ, малай байрада хүргэгдэжэ байна. Эндэшье шэнэгэн түлишэ дуталданал даа. Гэбэшье хэн эртүүр энээн тухай һанаата болооб, тэрэл үрдидэг гээшэ.

Ехэ ургаса саһан доро орохонь гээшэ гү гэжэ һэрылэгдэһэн байгаа. Районуудай хүдөө ажахын управленнинүүдэй мэдүүлһэнэй ёһоор, ургаса гүйсэд хуряагдаха. Энэ хүшэр үедэшье тарялашад үүргээ үзэн сэхээр дүүргэнэл даа.

З. ТЭЛИН.

ГОРОД СООГУУР ЯБАЖА ХАРАА

Буряад Республикын Президент Л. В. Потаповай түрэл хотынгоо түбэй дүгүүр соогуур ябажа харахадань, хүн зон абаһаар танижа, өлдэб асуудалнуудтайгаар төрөөндэ хандаһан, һанамжа дурадхалнуудаа хэлэһэн байгаа. Үнгөөгшэ зундаа Л. В. Потаповай түлөө дуугаа үгэһэн һүнгагшадшье тэдэнэй дунда бии һэн. Пенсиин доодо захын хэмжээе ноябрийн 1-нээ дээшэлүүлхэ тухай тогтоол абаһан Россин Федерацийн Федеральна Сугаанай Федерацийн Советэй депутадта нэгэ пенсионер эхнээ баярые хүргэбэ. Бага классай һурагша басагаяа хүтөлөөд ябаһан залуу эхэ төрөөндэ дүтэлжэ, айхабтаа хүндэ хүшэр байлалда ороод байнаяа хэлэхэдээ, нюдэнһөө нулимса зээлуудгүй дуһааба.

Буряад Республикын Президент Л. В. Потанов хүдөлмэринтөө түсөбөөр Улаан-Удэ соогуур ябажалаа, ганса хүнэгдээ наймаанай газаринуудта хүрөө бэшэ, хаяа барилгын талмайнууд дээгүүр ябажа харааба. Тиихэдээ Ветерануудай байшангай барилгые харааб. Мүн Свободын болон Корабельнэй үйлсэнүүдтэхи байшан гэрнүүдтэ ажаһуудаг хүнүүдтэй уулзаба. Ушарынь юуб гэхэдэ, жэл бүхэндэ үеэй болоходо эдэ үйлсэнүүдтэхи байрын гэрнүүд уһанда абтадаг байха юм. Свободе үйлсэдэ ажаһуушадай гэрнүүдтэ орожо, тэдэнэртэй хөөрэлдэбэ.

Коммунистическэ үйлсын «Хоолос» гэжэ хилэмэнэй магазинда орожо, ажалша коллективтэйнь хөөрэлдөө. Эндэ тэрэ республикынгаа нислэл хотын хүн зонай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдэй ямараар хангагдажа байһаарнь һонирхобо. Энэл үдэ Тоубачеевэй нэрэмжэтэ гуламжын болон Революцийн талмай дээрэхи магазинуудаар ябажа, худалдан абагшадтай уулзаһан, хөөрэлдэһэн, һанамжануудыень мэдэжэ абаһан байгаа.

Эдэ бүхы уулзалгануд, хөөрэлдөөнүүд, һанамжа дурадхалнууд Буряад Республикын Правительствын бэлдэжэ байһан социальна политикын үндэһэ һуурида табигаяа ёһотой.

Улаан-Удэ хотын захиргаанай гуллаа А. Г. Лубсанов, Худалдаа наймаанай, нөөсөнүүлэй, региональна холбоонай талаар Буряад Республикын түрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Б. Ц. Дамбаин Президент Л. В. Потаповтай хамта город соогуур ябалсаба.

Буряад Республикын Президентын ба Правительствын хэблэлэй албан.

„Буряад үнэн"-95

ҮҮСХЭЛЫЕМНАЙ ДӨМЖЫТ!

Урагшаа дабшаха хэрэгтэмнай, Коммунис парти, Верховно Соведэй депутадууд һаалта хэнэ гэжэ Б. Н. Ельцин гүрэн түрымнай олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ тунхагладаг бэлэй, Коммунис партийн гансааран хүгэлөөрилгэ, Верховно Совет болюулгадаа нэмнай даа.

Мүнөө дээдын зургаануудта хэншье Россин Президентдэ һаалта хэнэгүй, гэбэшье гүрэн доторхи байдалнай үдэрһөө үдэртэ доройтоно. Тиихэдэ манай республикын зоной байдал Росси соогоо һүүлшын һууринуудай нэгые эзэлнэ.

Колхоз, совхозуудай, тарялашадай ажахынуудай гэшүүд жэлэй эхиннээ салингаа абанагүй. Нимэ эрхэ байдалда байһан худөөгэйхидтэ газетэ захилга нилээд хүшэр болонхой. Энээнние хараада абажа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадалсаһан ажалай ба дайнай 30 ветеранда Ивалгын аймагай социальна хангалгын таһагай коллектив «Буряад үнэн» захижа, 446.400 түхэриг гаргашалаа. Тэрэ тоодо Оронгодо, Гильбэрэдэ, Доодо-Ивалгада зургаа-зургаан хэһэг гэхэ мэтэшэлэн ядуу байдалтай худөөгэй ветерануудта миинтээ квитанци үгтөө.

Манай үүсхэлые бусад аймагуудай социальна тэдхэмжын таһагууд дөмжэхэ байха гэжэ найданабди.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадалсаһан айл бүхэндэ дайнай дүүрэнээр 50 жэлэй ойн һайндэртэй дашарамдуулан, газетэ захиябди гэжэ үзэлнаб.

Һарадаа нэгэ удаа гаргажа байдаг «Ветеран» хуудаһандаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаһан, мүн ара талада худөлһэн хүнүүд тухай олоор бэшэжэ байгыт гэжэ редакцийн коллективые гуйнаб.

В. БАДАНОВА.

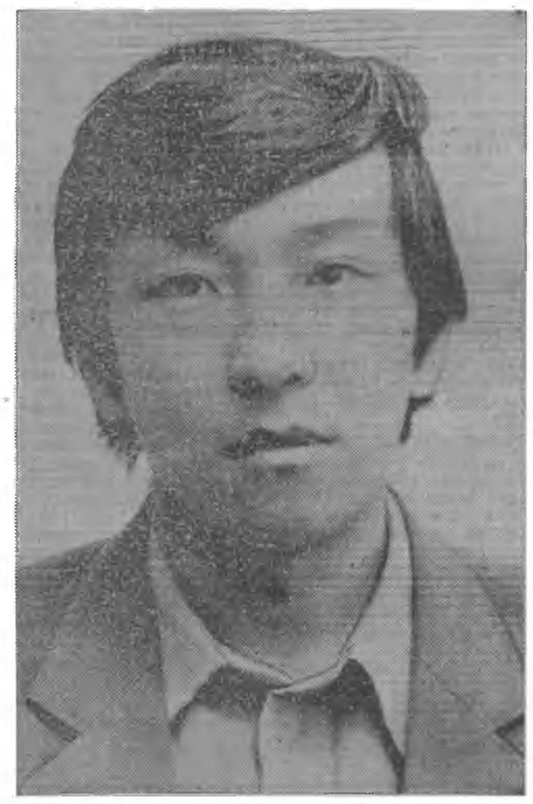

Цыбикдоржо Ангабеевич наһаараа хэды залуушье һаа, Эрхирэгэйнгээ зоной дунда хүндэтэй болоһоор үнинэй юм. Эрхирэгэй совхозой байха үедэ МТМ болон гаражые даагшаар удаан ажаллаа. Дабаатын сомоной Советэй депутадаар нөгөтэ бэшэ һунгагдаа юм.

Мүнөө байһан сагайнгаа эрхээр тарялашанай ажахы эмхидхээд, урагшатай һайнаар ажаллана. Ц. А. Дашиев нютагайнгаа айлнуудһаа түрүүлэн 1995 оной түрүүшын хахад жэлдэ «Буряад үнэн» газетээ захинхай. Цыбикдоржо Ангабеевичэй жэшээ нютагаархидынь дөмжэхэ бэзэ гээд һанахаар.

В. БАТОРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц. А. Дашиев.

Авторай фото.

«ҮНЭНҺӨӨ» ҺОНИНИИЕ СУГЛУУЛНАБ

Би Шэтын Петровск-Забайкальскийн районой Балига-Хатангарай эхин һуургуулида багшалнаб. Һүүлэй жэлнүүдтэ буряад арадай түүхэ: соёл, уран зохёолшодой шүлэгүүдые «Үнэн» газетэһээ суглуулжа, жаахан үхибүүдтэ уншажа, хөөрэжэ үгэжэб.

Түрэл газетэмнай бидэнэртэ оройтожо ерэшье һаа, нютагаймнай ажалшад «Үнэн» газетэ һонирхон уншана. Ерэхэ жэлэй хахадта би, намтай суггаа Нимацу Цыренова, Анна Батуева гэгшэд түрэл «Үнэн» газетэеэ захяабди.

Хүгшэд, үбгэд тухай бэшэһэн статьянуудые һонирхон уншанабди. Тэдэнэй дайнда ябаһан баатаршалгата харгы замууд, дайнай үедэ ара талада үнэн шударгыгаар ажаллаһан эхэнэрнүүд тухай үхибүүдтээ «Үнэнһөө» уншажа үгэхэдэмнай, һонирхон шагнадаг.

А. ИРДЫНЕЕВ,
багша.

Шэтын областийн Петровск-Забайкальскийн район.
Балига-Хатангар һуурин.

ХҮШЭР БАЙХА

Байгша оной тарялаг хуряалга манай аймагай худөө ажахын худөлмэрилэгшэдтэ ургшагүй байба. Гэбэшье гансал сагай уларил болон бусад шалгагануудые урдаа барижа бээ сагаарууллга һэдэлгэ хэнэгүйб Эдэмнай орон, республика доторнай боложо байһан үйлэ хэрэгүүд, экономикынмай тогтууригүй байдал сэхэ өгүлөогөө гэхэ байнаб. Аймагай олохон ажахы хуушарһан оньһон техникээ шэнэлхэ, хэрэгтэй запас частнуудые олохо, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые худалдан абаха мүнгэ зоёригүй дээрэнээ хүшэр байдалда ороно. Мүн тиихэдэ худөөгэй хүн зоной байдалай үдэрһөө үдэртэ муудажа байхада, зарим ажахынуудта ажалай журам һуладажа, механизаторнуудай энэ шухала худөлмэридээ хайша хэрэгээршье хандаха үшөөр үсөөн бэшэ дайралдадаг болонхой.

Тингэбэ ябашье нимэрхүүл байдалда «тарялаг хуряалга-94» манай аймаг дотор үнгэрһэн байна. Тарялан ажалай энэ шухала худөлмэридэ эртээнээ бэлдэһэн, механизаторнуудай санабарнин болон энэ худөлмэридэ өлсүүлэн албануудай ажалгүй зүбөөр эмхидхэжэ шадаһан ажахынууд яһала амжалттай байба. Тэрэ тоодо Бодоной, Баргажанай совхозууд ороно. Жэшээлхэдэ, Бодоной совхозой тарялашад тарялаг хуряалгала аймаг соогоо түрүүшүүлэй тоодо дүүргэхэбээ гадна, тарялангууд дээрэ үлэһэн һолоомоёо зөөжэ дүүргэнхэй. Тэдэнэр мүнөө үбэлжэлгэдэ бэлдэлгэдэ олоо-шахардуу байдалтайшье һаа, үхибүүнэй эрхэ-конвенцийн батаһаар табан жэл ноябрийн 20-до өнө өхэ үйлэ хэрамдуулан, Росхибүүдтэ зорюулгүй хэмжээ харааладганхай.

ХОЁР ҺАЛБАРИЙН АДЛИРХУУ ЗОРИЛГО

Эд хэрэглэгшэдэй кооперацин тухай. Эд хэрэглэгшэдэй кооперацин худөө нютагуудта хэды ехэ үүргэтэйб гээд мүнөө улам һайнаар ойлгожо байнабди. Худөөгэй бүхы хүн зон эд хэрэглэгшэдэй союзуудай пайщигууд болоһон байгаа. Эд хэрэглэгшэдэй кооперацин бусад һалбариннуудай предприятинуудһаа түрүөөр дэлгүүрэй экономикодо ороно гэжэ һанагдаһан юм. Зүгөөр ажабайдал ондоо юумэ харуулба. Худөөгэй магазинууд мүнөө үгытэйхэн байдалтай болонхой.

— Олон бухгалтернууд, юристнүүд болон бусадшье мэргэжэлтэдгүй үлеөбди. Тэдэнэй олонхинь худалдаа наймаанай элдэб фирмэнүүдтэ ажалладаг болонхой. Эд хэрэглэгшэдэй кооперацин имагтал үнэн сэхэ хүнүүд үлэнхэй, — гэжэ Буркоопсоюзай правленниин түрүүлэгшэ Л. А. Бляхер зүблөөн дээрэ мэдээсэбэ.

Республикын хүн зоной 42 процентнь эд хэрэглэгшэдэй кооперацийн хүсөөр хангагдана. Тэдэнэйнь тоодо дабһан, шинрэ, амһартануд болон бусадшье үргэн хэрэглэмжын эд болон эдеэ хоол оролсодог байна. Олзын хэрэг эрхилэгшэд худөөгэй ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хараадаа абадаггүй, тэдэнэй ажал худөлмэринень хэншье хинанагүй. Тэдэнэй худалдаһан юумэнэй түлөө налогшье суглуулхань хүшэр юм гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Буркоопсоюзай складуудай хоёон байгаашье һаань, эд зөөрнин түлөө абадаг налогой хэмжээн һүүлэй жэлнүүдтэ 32 дахин дээшэлээ.

Буркоопсоюзда мүнгэн һангаар туһалха хэрэгтэй гээд Л. А. Бляхер тоолоно.

Худөөгэй худалдаа наймаае һайжаруулхын тула республикын АККОР-той болон бусадшье эмхинүүдтэй харилсаа холбоо байгуулжа эхилэнхэй. Республикын бүхы худалдаа наймаанай хэмжээнэй 74 процентнь худалдаа наймаанай фирмэнүүдтэ ажалладаг болонхой. Эд хэрэглэгшэдэй статистика гэршэлнэ. Налог түлбэрнин хэмжээе ондоо болголго Федеральна засагай шиндхэхэ асуудал мүн гэжэ худалдаа наймаанай, нөөсөнүүдэй болон регионууд хооронды холбооной талаар комитедэй түрүүлэгшэ В. Ц. Дамбаин тэмдэглэбэ. Гэхэ зуура нютагай гэхэ гү, али республиканска хэмжээндэ налогой политика хүбилгаха тухай дурадхалнууд зүблөөндэ хабаадагшадай зүгһөө ороо. Районуудай эд хэрэглэгшэдэй холбоонуудта хүнгэлэлтэтэй урьһаламжын мүнгэ үгэхэ тухай хэлэгдээ.

Эдэ болон бусад шухала асуудалнуудаар правительствын тогтоол бэлдэхыень Буркоопсоюзда, Худалдаа наймаанай талаар гүрэнэй комитедтэ дурадхагдаа. Тус тогтоолынь байгша оной декабрь һарада болохо правительствын заседани дээрэ хаража үзэгдэхөөр хараалагдаба.

Ой модоной промышленна комплекс. Ой модоной промышленность олон ондоо акционернэ бүлгэмүүд болоожо хубаараад, үмсэлэлгын худөлмэри ябуулаа һэн. Ой модоной «Забайкаллес» компани гэжэ гүрэнэй предприяти бии болгоһон генеральна директор Г. Дашиевай мэдээсэһэнэй ёһоор, 4 миллиард түхэриг мүнгэ салин хүлһэндэ үгэхэ үритэй болонхой. Зарим предприятинуудта байгша оной эхиннээ хойшо салин хүлһэн үгтөөгүй байна. Ороной ой модоной промышленна комплексые гүрэнэй зүһөө мүнгэ зөөрөэр дэмжэхэ тухай Буряад Республикын Президент Л. Потаповай Россин Президентдэ хандаһан хандалгые тэрэ үндэроор сэгнөбэ.

Росси дотор «Рослеспром» бии болгогдожо, Буряад Республикада ЛПК «Забайкаллес» гэжэ гүрэнэй предприяти бии болгогдоо һэн. Тус гүрэнэй предприятида даб дээрээ 2 миллиард түхэриг мүнгэн хэрэгтэй болохо гээд Г. Дашиев хэлээ.

Зүблөөн дээрэ үгэ хэлэгшэд — предприятинуудай хүтөлбэрилэгшэд налогой политика ондоо болгохо хэрэгтэй гэжэ заагаа. Хүшэр хүндэ эрхэ байдалда ой соо харгы гаргаад, тэрэ харгынгаа түлөө налог түлэхэ гээшэ тон буруу ябадал гэжэ тэдэнэр эрид шүүмжэлбэ.

Ой соо модо отолхо талмай заажа үгэһэнэй түлөө налог мүн лэ ехэ юм ха.

Зүблөөн дээрэ Буряад Республикын финансын министр Г. Шлыкова, «Рослеспромой» модо бэлдэлгын управленниин начальник А. Скоробогатов гэгшэд үгэ хэлээ.

Эдэ зүбшэн хэлсэлгэ тухай тобшололнуудые Буряад Республикын Президент Л. Потапов хэбэ.

Урдань байһан «Забайкаллес» нэгэдэлые шэнээр һэргээн хугөөжэ, республикадаа аша туһатайгаар ажал ябуулга эрхилхыень тэрэ уриалба.

Буряад Республикын Президентын ба Правительствын хэблэлэй албан.

ТҮЛИШЭН БАЙТАР ДӨМЫ ТЭБДЭӨБЭ

нуудай сэн дээшэлжэ магад гэхэшэлэн Россин телевиденнин мэдээсэһэнһээ уламжалһаа хүлгөөн үшөө хоёр үдэр соо үргэлжэлбэ. Сухалдаһан машинатан али болохо дежур бүхы албануудта хонходожо һалаагүй.

Юундэб гэхэдэ, республика соо бензин худалдадаг монополист — «Буряатнефтепродукты» гэһэн гүрэнэй предприяти бензинээр хангадаг станциннуудта абаашагдаһан түлишэн нөөсэ амаралтын үдэрнүүдтэ хүрэхэ гэжэ тооложоһон байна. Тэд тогтууригүй мүнөөнэй сагта шэхэеэ нэр-мэр табижа һурашаһан хүнүүд гансата хүлгэжэ, байһан амһартануудаа дуугаа аваад, колонконууд тээшэ шуумайлдаа. Ээлжээнэй хэдэн зуугаад метр һунахатайнь сасуу бензинэй нөөсын, намарай нялдагар саһандал, «хайлажа» захалхадань, машинатай зоной дунда шуулан-шурхираан, засагай эгээл дээдын шатада байгшадые гэмнэлгэн дэлгэрбэ. Тэд дээдыншье засаг бүхые хангаха, тэдхэхэ аргагүй ха юм. Юрэнхыдоо бүхы шатануудоёнэдынгөө уялгануудые үдэр бүри түгэс дүүргэхэ ёһотой бшуу.

Тиимэнээ субботын үдэр дурсагдаша эдэ шатануудай хүдөлмэрилэгшэдэй һанаа амар гэр гэртээ һуухадань, тэдэнэй мэдэлэй түлишөөр хангалгын станциннуудай колонконууд гансата «хожоршобо» ха юм.

Иимэ юумэнэй тохёолдоходо, республикын толгойлогшо Л. В. Потапов өөрөө хэмжээ абаха баатай болобо. Ангарскын түлишэ эльгээгшэдтэй. Зүүн Сибириин түмэр замай хүтөлбэрилэгшэдтэй телефоноор холболдожо хөөрэлдэхэдоо, байһан түлишэнь хүрэхэ байгаа, имагтал бүхые уридшалан багсаамжалха, һэримжэлхэ уялгатай хүдөлмэрилэгшэд саг соонь шууд хэмжээнүүдые абажа бираагүй гэжэ тодорхойлоо.

Буряад Республикын Президентын ба Правительствын хэблэлэй албан.

Буряад Республикын Президентын Зарлиг

Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВЫЕ ТОМИЛХО ТУХАЙ

1. Буряад Республикын олонниитэдэ мэдээсэл тараалгын гүрэнэй хэрэгсэл болохо «Буряад үнэн» газетые эмхидхэн байгуулха тухай хэлсээнэй 4-дэхи статьятай зохилдуулан, Цырендоржиев Цыдып Балдановичые «Буряад үнэн» газетын редактораар томилхо.

2. Тус Зарлиг гар табигдаһанһаа хойшо хүсэндөө орохо.

Буряад Республикын Президент Л. В. ПОТАПОВ.
Улаан-Удэ хото, Правительствын байшан,
1994 оной ноябрийн 2.

Буряад Республикын Президентын Зарлиг

Э. Д. ДАГБАЕВЫЕ ТОМИЛХО ТУХАЙ

1. Буряад Республикын олонниитэдэ мэдээсэл тараалгын гүрэнэй хэрэгсэл болохо «Бурятия» газетые эмхидхэн байгуулха тухай хэлсээнэй 4-дэхи статьятай зохилдуулан, Дагбаев Эрдэм Данзановичые «Бурятия» газетын редактораар томилхо.

2. Тус Зарлиг гар табигдаһанһаа хойшо хүсэндөө орохо.

Буряад Республикын Президент Л. В. ПОТАПОВ.
Улаан-Удэ хото, Правительствын байшан,
1994 оной ноябрийн 2.

ҮНШАГТЫ ТАНИЛСАГТЫ

2-дохи нюурта. «Мүнөөдэр— Милициин үдэр» — материалнуудай суглуулбари: Ц. Гонгоров: «Журналистнуудтай уулзалга»; Сэлэнгын аймагта.

3-дахи нюурта. «Гэр бүлэ —пангин гуламта» — материалнуудай суглуулбари. Зүүн зүгэй зохёолнуудай санһаа. С. Бахлаев: «Ехэ эм»; Уншаа, дуулаа һэн гүт?

4-дэхи нюурта. Мүнөөдэр — Милициин үдэр. «Минии милици намайе хамгаална» — фоторепортаж; Монгол литэ; Спорт. Тобшохоноор.

Мүнөөдэр—Милицийн үдэр

«ХАЙНДЭРТӨӨШЬЕ АЖАЛ ТУХАЙГАА»

Мүнөөнэй үе-сагта гэмтэ ябадал хэгшэдтэй тэмсэхэ гэшэ эдихэ хилээмэ олохо, гэр байратай боложо түбхинэхэ асуудалтай адли болоо гэжэ хэлэлтэй. Хараад үзэхэдэ, хаа-хаанагүй хүшэр хүндэ байдалай тохёолдоходо, муу муухай үйлэ хэрэгүүд дэлгэрнэ, үүдхэгдэнэ. Эндэ Мухар-Шэбэрэй аймагта һүүлэй үедэ үзэгдэдэг болоһон гэмтэ ябадалнууд тухай тогтожо хэлэхэ хүсэлэнтэй һэм.

Үнгэрөөд байһан юһэн һарын туршада аймаг дотор 430 гэмтэ ябадалнууд болоһон байна. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ үсөөншье һаа, бидэнэрэй һанаа зобоохоор. Тиихэдэ хүнэй ой ухаанда орошогүй муу муухай гэмтэ ябадалнуудай олошорһониинь гайхал түрүүлдэг болоо.

Эдэ бүгэдые хараад ерэхэдэ, аймаг дотор хүндэ һайрхахаар юумэмнай үгы. Тиимэһээ жэлдээ нэгэ удаа тэмдэглэгдэдэг өөрынгөө мэргэжэлэй һайндэртэшье гэртээ һуухаар бэшэ, ажал тухайгаа бодомжолхо саг гаранал даа.

Эндэ аймагайнгаа нютаг бүхэнэй ажабайдал, ажаһуудалда үзэгдэдэг гэмтэ ябадалнууд тухай тогтожо хэлэхэ һанаан бии. Үнгөрөөд байһан үе соо аймаг дотор үзэгдэһэн гэмтэ ябадалнууд һогтуугаар үзэгдэһэн байгаа. Тиихэдэ райпотребсоюзай 52 хүн хулигантаһан, һогтуугаар зайгуултаһан байха юм. Үнгэрһэн энэ үе соо «Коммунизм» колхозой 111 хүн, Заганай, «Забайкалец» совхозуудай 105 хүдэлмэришэд гэм зэмэдэ, олоной шүүмжэлэдэ ороо.

Дээрэ хэлэгдэһэн предприятинуудта урдандаа хүдэлдэг нинтын эмхинүүд юушье хэхэеэ болихой. Хэнэйшье мэдэһээр һогтуу зонтой тэмсэхэ комисси, нүхэдэй сүүд, эхэнэрнүүдэй болон бусад соведүүд ажалша коллективүүдтэ хэды һайн нүлөөтэй хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэдэг, ябуулдаг һэн бэ? Мүнөө тиимэ юумэн үзэгдэхэ, эмхидхэгдэхэеэшье болёо.

Аймаг дотор үзэгдэжэ байдаг зарим тэды муу муухай үйлэ хэрэгүүд тухай хэлэгдэбэ. Зүгөөр эдэ бүгэдэтэй тэмсэл ябуулжа байдаг милицийн хүдэлмэрилэгшэдэй албан тухай хэды үгэ хэлэхэ хэрэгтэй. Аймаг дотор бүхыдөө үйлсэдэ һогтуу ябагшадай, гэмтэ ябадал хэгшэдэй тоо нилээдгүй үсөөн болоо. Эндэ аймагай дотоодын хэрэгүүдэй таһагай патрульно-постовой албанай милициндэ туһаламжа үзүүлэх хүдэлмэришэдэй отрядай үүргэнь тон ехэ болонхой.

Гэтэр аймаг дотор хулгай хэгшэд мини һуунагүй. Эндэ гэрэй ээзэд, магазин, барилгануудай хүтэлбэрилэгшэд ооһэд ооһэдынгөө зөөри зоошэдэ хайша хэрэгээр хандана, хулгайн болоходо, тэрэ дороо милицидэ дуулганагүй.

Гэрэй ээзэд, худалдаа наймаатай газарнуудай, барилгануудай хүтэлбэрилэгшэд оорынгөө өөри эзэгүйгөөр орхихоёо болинт, хулгайн хэгдээ һаа, тэрэ дороонь бидэнэртэ дуулгажа, мэдээсэжэ байгыт гэжэ республикын газетээр дамжуулан, таанадта хандаабди.

Манай таһагай бүхы албанай хүдэлмэрилэгшэд хаана, хэзээ гэмтэ ябадал хэгдэнэб, тэдэнние саг соонь элирүүлхын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябадаг юм. Эндэ уголовно-бэдэрэлгын отделениин хүдэлмэрилэгшэд А. В. Воробьёв, А. И. Богомазов, С. А. Евсеев, В. Н. Леонов болон бусад С. Н. Гомбоевой шадамар бэрхэ хүтэлбэри доро бүхы хулгай худал элирүүлжэ, гэмтэнине тодоруулдаг болоо.

Милицийн хүдэлмэрилэгшэд һүүлэй үедэ албандаа мориндые, хулгай хэһэн хуниие түргэн саг соо мүрдэжэ олохо зорилгоор нохойнуудые хэрэглэдэг болоһон байна. Тиихэдэ Подлопатка, Суулга, Шаралдай, Заган, Мухар-Шэбэр, Хонхоло нютагуудта милицийн участково инспекторнууд хүдэлдэг болоо. Гадна зарим нютагуудта 2—4 албатантай пунктнууд хүдэлнэ. Һаяар тиимэ пункт Хушуун-Үзүүртэ бии болгохо һанаатайбди. Нютагуудта байгуулагдаһан эдэнэртэ нютагай эдэбхитэд, милицидэ туһаламжа үзүүлхэ отрядай гэшүүд, дружиннигууд ехэ туһаламжа үзүүлжэ байдаг.

ГАИ-гай, харгын-патрульна албанай хүдэлмэрилэгшэд харгы замууд дээрэ гэнэ усалай болохогүйн, айлай, мүн эмхи зургаан, предприятинүүдай газаа табигдаһан автотранспорт хулгайшадай гарта оруулхагүйн түлөө һэргылэмжын, ойлгууламжын хэмжээ ябуулганууде хараална, эмхидхэнэ.

Богонёор хэлэхэдэ, манай аймагай дотоодын хэрэгүүдэй таһагай бүхы хүдэлмэрилэгшэд өөрынгөө һайндэрые ажал дээрээ тэмдэглэжэ, арадтаа хэдэг албаяа жэншэдгүйгөөр дүүргэжэ ябаха нангин үилгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ гээшэ.

А. КРАСНОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальник, милицийн подполковник.

ХААНАШЬЕ ЯБАХАДАА ХОДОДОО ТУРУУ

Тэрэ гэһээр долоо-найман жэл үнгэршэбэха. Ажалайнгаа хэрэгээр Улаан-Удэ зориижо гараад, хоёр-гурбан удэрэй туршада тэрэнээ дүүргэжэ сүлөө ороходоо, хуушанайнгаа нэгэ һайн танилые ойидоо оруулжархибаб. Тиигэжэ анха түрүүшынхээ республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын байшан руу орожо үзөө бэлэйб. Дээдэ һургуулиин оюутан ябахадаа, үелдэг байһан нүхэрнии тэрэ үеэр тэндэ хүдэлдэг болонхой һэн.

Нүхэрөө дуудуулаад, фойе соо һуужа байһанаа гсё һайханаар шэмэглэгдэһэн Хүндэлэлэй самбар обёоржо, тэндэ һуулгадаһан дүрэ зурагуудтай танилсажа байтараа, манай Хорини аймагай дотоодын хэрэгүүдэй таһагай капитан Анатолий Жамбалдоржиевич Чимитдоржиевай дүрэ зураг харажархихадаа, ехэтэ баясаа бэлэйб. Хорибёо ерээд, зорюута милицидэ оробоб. Тиихэдээ эндэшье тэрэнэй дүрэ зурагые Хүндэлэлэй самбарта хаража, ажалдаа эрхимээр хандадаг хүдэлмэрилэгшэ гэжэ одоол этигээ бэлэйб.

Энэ нүхэрые хорёод жэлэй туршада таниха, мэдэхэшье һаа, гараха түрэхын номгон даруу зантай. олон үгэгүй, өөр тухайгаа ама гаража ябадаггүй хүн хадань иимэ маттаалтай хүдэлмэрилэгшэ юм гэжэ мэдэхэгүй байһандаа гайхаһан, гэлыһэмнишье буруу бэшэ хаш гээд тиихэдэ һанаагша һэм.

Анатолий Жамбалдоржиевич түймэр сарагшадай хоёр жэлэй техническэ училищи заочноор дүүргээд, 1967 онһоо дотоодын хэрэгүүдэй түймэр сарадаг албанай инспекторээр хүдэлжэ эхилһэн намтартай. Энэ ажалдаа олохон жэлэй туршада [illegible] тэйгөөр хүдэлжэ, дотоодын хэрэгүүдэй [illegible] лагша лейтенантын зиндаатай [illegible] ба. Удаань хоёр жэлэй туршада [illegible] паспортна столой начальникаар [illegible] 1981 оной январь һараһаа эхилжэ зайһаруулгын хүдэлмэри болон [illegible] оруулха инспекциин ахалагша инспектаһалгаргагүй хүдэлнэ.

Эдэ жэлнүүдэй туршада милицийн капитан А. Ж. Чимитдоржиев [illegible] публикын Дотоодын хэрэгүүдэй [illegible] ствын залан зайһаруулгын хүдэлмэри ажалда оруулха инспекциинүүдэй хэ[illegible] рилэгшэдэй дунда дэлгэрэһэн мүргэнэтэ бэшэ шалгарһан намтартай [illegible] жэ республикын дотоодын хэрэгүүдэй министрэй захиралтаар мүргэн [illegible] хэдэн дахин урмашуулагдаһан, [illegible] гүй һайнаар алба хэһэнэй түлөө [illegible] да гурба дахин, тиихэдэ дотоодын [illegible] дэй албан зургаанда хорин [illegible] туршада оролдосотой һайнаар [illegible] нэйнгөө түлөө «Милицийн отличник» [illegible] хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэй.

Залан зайһаруулгын хүдэлмэри [illegible] рэй ажал барагтайшаг ааб дад [illegible] хэгүй зон һанадаг ёһотой. Үнэн [illegible] минай тиимэ бэшэ юм. Залан [illegible] хүдэлмэридэ хабаадуулагдахаар [illegible] ажалдаа зоринтолгоотой, [illegible] ба, зоригто, Саяна[illegible] Бэлигтэ, Суржаана [illegible] Оюуна, Эржена [illegible] Лобсон гэхэдэ, «[illegible] нэрэнүүд гэгээд [illegible] ааг дахаа ёһо[illegible] ааг хайхан нэрэтэ[illegible] ааг булта нэ[illegible] гэжэ хэлэ[illegible] ааг нанахаа[illegible] ааг нонирхохо ба[illegible] ааг 11 хүүгэ[illegible] ааг баяы Хусаевта[illegible] ааг Хусаевна[illegible] ааг хүүгэ[illegible] ааг хэгэн [illegible] ааг баабаймна[illegible] ааг нүүдэ хүхүүлжэ, [illegible] ааг болгоһон [illegible] ааг нибинимай, [illegible] ааг нинхэнэй зон э[illegible] ааг хайгаа хэр уг[illegible] ааг дадаг. 11 үхибү[illegible] ааг нибин хоёр [illegible] ааг Лопсонович С[illegible] ааг ышновна нүхэртэ[illegible] ааг сагаан Хүймор[illegible] ааг нютагта ажаһу[illegible] ааг гөөтэй, нүрөөт[illegible] ааг онуудта түрэһэ[illegible] ааг ороноо хамгаалг[illegible] ааг дайнай үедэ ба[illegible] ааг нанаанинь туда[illegible] ааг дайнай һүүлээр[illegible] ааг үнэнүүдэй бэрхэшэ[illegible] ааг бөө дээрээ мэдэрһ[illegible] ааг ааг хубилалтануудаг[illegible] ааг ондаа харанан үе[illegible] ааг хамта эдэ хо[illegible] ааг хим эсэгэ юм гэбэл, алдуу болохо[illegible] ааг нанайнгаа нүхэр Тамаратала хамта[illegible] ааг үхибүүдэйнгээ —гурбан хүбүүд, [illegible] ааг басагадайнгаа — гарьень ганзагада[illegible] ааг ньень дүрөөдэ хүргөө, мүнөө дээ[illegible] ааг лоон аша, зээтэй болонхой.

Ехэ басаганнинь холын Хойто зүг[illegible] ааг рильск хотодо хүүгэдэй саадые [illegible] ааг ажалладаг. Харин хүбүүдэйнь [illegible] ааг тим эсэгынгээ нанаанай зүргэ шаг[illegible] ааг Тэрэ Ленинград хотын университет[illegible] ааг гэжэ, юрист мэргэжэлтэй болонхой. [illegible] ааг Северобайкальск хотын прокуратурад [illegible] ааг дэгшөөр хүдэлиэ. Бусад үхибүүдэй [illegible] ааг өөрын ажалтай, олонхидынь гэр бүлтэй [illegible] ааг лонхой.

Имагтал милицидэ хүдэлдэг [illegible] ааг ошон ехэл ёборгон зантай болоно[illegible] ааг хэлсэдэгшье гэшэ. Харин Анатолий [illegible] ааг балдоржиевич тухай тиигэжэ хэлэ[illegible] ааг гагүй. Юуб гэхэдэ, тэрэ гушаад жил[illegible] ааг шада дотоодын хэрэгүүдэй албан[illegible] ааг нуудта хүдэлбэшье, түрэлхинэ зан [illegible] ааг хубилгаагүй юм.

Г. ДАШЦЫРЕНОВ,
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Ж. Чимитдоржиев.

Зураглал

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. М. Зандаева, С. Д. Дондукова.
Авторай фото.

ЭРХИМ ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭД

Улаан-Удын Октябрьска, Советскэ районуудай дотоодын хэрэгүүдэй таһагуудта хүдэлмэрнеэ һайнаар мэдэхэ болоһон хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд олон юм. Тэдэнэрэй дундаһаа хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй дунда хүмүүжүүлгын, һуралсалай хүдэлмэри ябуулжа инспекциинүүд байгуулагдаһан байгаа. Шэнээр байгуулагдаһан инспекциндэ үхибүүдтэй үдэр бүри харилсажа ябадаг багшын мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэд хэрэгтэй болоо бэлэй.

Республикын аймаг бүхэнэй дотоодын хэрэгүүдэй таһагуудта багшын мэргэжэлтэй, ажалай баян дүй дүршэлтэй багшанар хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй дунда хүмүүжүүлгын, һуралсалай хүдэлмэри ябуулжа эхилһэн гээшэ.

— Милицийн таһагай дэргэдэ бии болгогдоһон инспекциндэ багшын мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэд хэрэгтэй болобо. Училищиһаа нэгэ багшые эльгээгыт гэжэ бидэнэртэ хандаа. Багшын хүмүүжүүлхы һайн шадабари, мэргэжэлтэй болоо ябаһан таниие зуушалаа һаамнай, яахабта гээд училищиин дирекци намда хандаа бэлэй,— гэжэ Вера Михайловна хөөрэнэ.

Багшын мэргэжэлтэй болоһон В. М. Зандаева институт дүүргэхэһээ урид багшанарай училищи эрхим сэгнэлтэтэйгээр түгэсхэһэнэй удаа Загарайн аймагай Первомаевка, Шэнэ-Бэрээнэй дунда һургуулинуудта багшалжа эхилһэн байгаа. Энэнь жараад онуудай үеэр һэн. Залуу ябахада, замай холо руу үрялдагай жама ёһоор Загорск тосхондохи авиационно нэгэдэхи училищида багшын хэрэгтэй болоходо, эндэ ерэжэ ажаллаһан байха юм.

Тинхэл үедэ СССР соо мүн манайшье республикада, хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй дунда хүмүүжүүлгын һуралсалай хүдэлмэри ябуулха тухай тогтоол, зарлигууд гараһан гээшэ.

Хаа-хаанагүй гэхээр дотоодын хэрэгүүдэй таһагуудта журамгүй зайгуултажа ябадаг үхибүүдые хүмүүжүүлхэ, дундань хүдэлмэри ябуулха инспекциинүүд байгуулагдаһан байгаа. Шэнээр байгуулагдаһан инспекциндэ үхибүүдтэй үдэр бүри харилсажа ябадаг багшын мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэд хэрэгтэй болоо бэлэй.

Республикын аймаг бүхэнэй дотоодын хэрэгүүдэй таһагуудта багшын мэргэжэлтэй, ажалай баян дүй дүршэлтэй багшанар хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй дунда хүмүүжүүлгын, һуралсалай хүдэлмэри ябуулжа эхилһэн гээшэ.

— Милицийн таһагай дэргэдэ бии болгогдоһон инспекциндэ багшын мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэд хэрэгтэй болобо. Училищиһаа нэгэ багшые эльгээгыт гэжэ бидэнэртэ хандаа. Багшын хүмүүжүүлхы һайн шадабари, мэргэжэлтэй болоо ябаһан таниие зуушалаа һаамнай, яахабта гээд училищиин дирекци намда хандаа бэлэй,— гэжэ Вера Михайловна хөөрэнэ.

...Загорск тосхон. Олон тоото хүдэлмэришэдэй үхибүүдэй дунда ямаршье журамтай хүбүүд дайралдаха. Эдэнэрэй нэгэ зариманиинь һургуулидаа гэртээ, газаашье ябахадаа, журамтай. Харин нүгөөдэ зариманиинь журамгүйшүүлые һажаажа, тамхи татаха, зайгуултаха. Иимэл үхибүүдые хүмүүжүүлхэ гээшэ гайтайхан даа.

Тэдэнэрэй эхэ, эсэгыень дуудажа хөөрэлдэхэ. гэртэнь ошохо хэрэг гарадаг һэн. Вера Михайловнагай эндээ тэбхэ арбан жэл хүдэлөөд байхада, Улаан-Удын Октябрьска районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагта ахалагша инспекторээр хүдэлхыень дурадхаа бэлэй. Тиин 1984 онһоо энэ ажалдаа мүнөөдэр хүрэтэр хүдэлжэ ябахадаа, сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда эрхим хүмүүжүүлэгшэ гэжэ тодоронхой, залуу үетэниие һурган хүмүүжүүлэлсэжэ ябана.

Милицийн майор В. М. Зандаева үнгэрөөд байһан үе соо хэды олон үхибүүдые хүмүүжүүлжэ, ажалай арюун замда гаргалсаа гээшэбі Тоорынь Вера Михайловнагайхида тон адли юм.

Милицийн майор С. Д. Дондукова 1975 ондо багшын институт дүүргээд, Мухар-Шэбэрэй аймагай Түгнын дунда һургуулида багшалжа эхилһэн байгаа. Эндээ хэдэн жэлэй туршада ажаллажа ябатараа, Улаан-Удэ ерэжэ, 23-дахи дунда һургуулида багшалһан юм.

Дотоодын хэрэгүүдэй албанда багшын мэргэжэлтэй хүнүүдэй хэрэгтэй болоходо, 1979 ондо Октябрьска районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай инспекциндэ хүдэлжэ захалһан байгаа Эндээ 1981 он болотор хүдэлжэ ябатараа, Советскэ районой таһагта ерэжэ, албаяа үргэлжэлүүлһэн байна.

Тиихэдээ хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй дунда баһал һурган хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хэжэ гараһанинь ойлгосотой. Эндээ 1989 он болотор хүдэлжэ байтараа, түрмэһөө табигдаһан эрхэтэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха, тэдэнэрые хүдэлмэридэ оруулха, гэр бүлэдэнь түбхинүүлхэ гэхэ мэтын холын хараатай, шуухала удха шанартай хүдэлмэри даажа ябаһан байха юм.

Светлана Далаевна эндэшье хүдэлхэдөө хүн бүхэндэ энэрхы сэдьхэлтэйгээр хандадаг урдаа табигдаһан даабари зорилгоёо жэншэдгүйгөөр дүүргэхын түлөө шармайн оролдожо ябадаг сэбэр, сэхэ һанаатай хүмүүжүүлэгшэ байһанаа харуулһан байха юм.

— Би эсэгынгээ гаталһан харгыгаар ябана гээшэ хаб. Эсэгэмнай — Д. Д. Дондуков Бэшүүрэй аймагай дотоодын хэрэгүүдэй таһагай паспортна таһагта, удаань Шэбэртэ нютагта участково инспекторээр олон жэлдэ хүдэлһэн юм,— гэжэ Светлана Далаевна яагаад милицидэ ерэжэ хүдэлһэн тухайгаа тодорхойлоо һэн.

Эрхэтэн бүхэнэй гэр бүлэдөө, газаагуур амгалан ябахынь тула оролдожо, эрмэлзэжэ ябадаг Светлана Дондукова һаянайл республикын тусхай шэглэлтэй милицийн отрядай кадрнуудай таһагай ахалагша инспекторээр хүдэлжэ эхилбэ.

Иигэжэ ерээдүйн залуу үетэнэй, мүн эрхэтэдэй дунда эсэхэ, сусахые мэдэнгүй һурган хүмүүжүүлгын заха хизааргүй хүдэлмэри ябуулжа, эмхидхэжэ ябаһан милицийн майорнууд В. М. Зандаева С. Д. Дондукова хоёрые мүнөөдэр тэмдэглэгдэжэ байгаа милицийн хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэрөөр үнэн зүрхэнһөө амаршалха дуран хүрэнэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Дотоодын хэрэгүүдэй министерствэдэ экспертно-криминалистическэ таһаг оршодог юм. Таһагые даагша Владимир Иванович Озеров. Тус таһагта химическэ, биологическэ, автотехническэ, медико-криминалистическэ экспертизэ хэдэг байна. Эксперт-химик, милицийн капитан Юрий Алексеевич Гладких Эрхүүгэй гүрэнэй университет дүүргэһэн намтартай. Залуу экспертнүүд Вячеслав Тимофеенко, Александр Костлев гэгшэд дээдэ һургуулитай ажалладаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Юрий Гладких фото-лабораториндо зураг дүүрагуудые шалгана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШАГНАЛААРНЬ АМАРШАЛНАБДИ

Хуулиин ба гурим сахилгые бэхижүүлхэ талаар гаргалгай байһанайнь түлөө Буряад Республикын Президент 1994 оной ноябрин 4-нэй Зарлигаар Буряад Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ахалагша мүрдэгшэ милицийн подполковник Дугар Цыренжапович Цыбикжаповтэ «Буряад Республикын габьяата юрист» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо.

Албанайнгаа ажал ябуулгада түйлаһан амжалтануудайнь түлөө Буряад Республикын Президент 1994 оной ноябрин 4-нэй Зарлигаар Буряад Республикын Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба:

милицийн подполковник Юрий Ермилович Климовые—Кабанскыи аймагай дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальник,

милицийн полковник Валерий Александрович Малышевые—Буряад Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын дэргэдэхи управленийн начальник.

ЖУРНАЛИСТНУУДТАЙ УУЛЗАЛГА

Агын Буряадай автономито округ (тойрог) Россин Федерацийн бүридэлдэ бүрин эрхэтэ гэшүүн боложо ородог болоходоо, шэнэ Конституцийн ёһоор өөрын Уставтай байха ёһотой юм ха. Гурба һарын хугасаа соо тэрэнэй проект зохёогдоод, арад зоной зүбшэн хэлсэлгэдэ табигданхай. Эндэ һая Агын Дүүмын түрүүлэгшэ В. Р. Рабданов газетэ болон радиогой, телевиденийн хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзажа, тойрогойнгоо үндэһэн хуулиие зүбшэлгын ябаса тухай хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

— Агын округ, Россин гүрэнэй нэгэ хүби хэһэгынь һэн хойноо, өөрын жаяг зарлам тодорхойлһон хуулитай байха ёһотой,— гэжэ түлөөлэлгын засагай захиргаанай түрүүлэгшэ оролто үгэ соогоо мэдүүлбэ.

Һаядаа энэ ехэ проект баталагдахаар хүлеэгдэнэ. Даргын хэлэһэнэй ёһоор, Дүүмэ мүнөөдөө тусхай хүтэлбэрилхэ дүрим үгы, тиимэһээ хинхэсэлгүй байна. Иланганаа налта шалгалта хэхэ эрхэ нүмүнгэ зөөриин гарза оршые шалгажа байха ёһотой аад, энэ зорилгоёо бэелүүлжэ шаданагүй. Жэшээнь, худөө ажахые дүнгэлсэхын тула 600 миллион тухэриг гүрэнһөө ерэһэн, теэд тэрэ зөөри үйлэдбэрине хүгжөөхэ, дэмжэхэ хэрэгтэ бүрин һомолгоогүй, харин шадаһан бэрхэшүүлэй гэр байра барилгада, ноёд һайдай гуяа шэрэхэ хүнгэн автомашина болоод һалашана.

Ага һуурииние заһабарилан һэргээхын тула 70 миллион тухэриг абтаад, «Стиль» гэдэг бага предприятида үгтэһэн аад, тэрээгээрнь үнэтэй сэнтэй машинануудые худалдажа абаад, гүйлгэлдэжэ ябанхай. Эдэ бүгэдые хизаарлаха гү, али зогсоохо хуули үгы байна. Үшөө нэгэ жэшээ дурдалтай. Лизингын гуримаар тракторнуудые абаха арга гүрэн олгобо. Тэрээндэнь Т-25 түхэлэй 100 гаран трактор ерээ. Тиигээд таряа талха элбэгжүүлхэ хэрэгтэ нэгэнииньшье эльгээгдээгүй, булта умсын зөөри болоод тарашаба хэбэртэй.

Дүүмын түрүүлэгшын һанаае зобоодог үшөө нэгэ юумэн гэхэдэ, округ соо адлирхуу түхэлэй үйлэдбэри гаргаһан зөөриин гарза оршые шалгажа байха ёһотой аад, зарим түхеэрэгдэжэ эхилээд нэгэнииньшье бүтэдэггүй. Дулдаргада паркет хэхэ цех нээгдэһэн аад, Агада тиимэ ажал эхилээ. Мүнөө алиниинь ашаглалгада ороодуй. Арһа элдэхэ ажахын Могойтодо байгуулагдажа байхада, Агада тиимэ шэглэлтэй цех барижа сасагдаад үрэ дүн үгэнэгүй гэжэ В. Рабданов тэмдэглэбэ.

Мүнөө үедэ хэндэшье хэрэгтэйнь ойлгогдохогүй барилганууд эрхилэгдэнэ. «Ага—Цицикар» гэһэн Россин — хитад хамтын предприяти гэрэй бараа бүтээхэ зорилготой аад, гүрэнэй мүнгэ зөөри хии шахуу гаргашалаад, хаагдаха түйлдаа хүрэнхэй. Округой Дүүмын түрүүлэгшын орлогшо В. Кириллов энээниие тайлбарилхадаа. «64 һанамжа бүридхэлдэ абтаа, ноябрин хуралда хараажа үзэхэбди» гэбэ.

Энэ уулзалгада хабаадалсажа, үгэ андалдаанда оролцоһон журналистнууд Б. Рабдано, Б. Шагдаров, Б. Содномоз, А. Жондоров болон 3-дахи һургуулиин директор Е. Цырендоржиев, ажалай баданай ветеран Ж. Тумунов гэгшэд округой Дүүмын ажал хүдэлмэриин хангалтагүй дүнгүудые тэмдэглээд, арад зоной ажабайдал һайжаруулха тээшэнь шэглүүлхэ зорилготой энэ документые ехэ бодомжолжо, багсаажа, баталхые уряалба. Худөө ажахын һандаралые зогсоохо, хүн зоной ажаһуудалай доройтолые, тэрэ тоодо салин хүлһэнэй түлэгдэхэгүй ябадалай хойшолонгуудые усадхаха, засаг зиндаагаа дашуурган, зөөри хогшол татабарилха ябадалые зайсуулан сэраха, албата зоноо аршалан хамгаалхыень засагай зургааанда зон дурадхажа, Уставай проектые нэмэжэжэ байна.

Ц. ГОНГОРОВ.

БАЙГАЛНАЙ, АМИ НАҺАМНАЙ...

Байгал далай тухай Россин Хуулиин проектые Гүрэнэй Дүүмын сессин үзэмжэдэ экологиин талаар хороон дурадхаба. Энэ хуулиие түргөөр баталан абахые Байгал шадар ажаһуудаг арад зон үнинэй хүлеэнэ.

Байгша оной ноябриин хахадаар, Улаан-Удэдэ парламентска уншалга үнгэргэхэ гэһэн бүлэг депутадуудай дурадхалые Гүрэнэй Дүүмын совет дэмжөбэ. Гүрэнэй Дүүмын депутадуудһаа гадна Буряад Республикын Арадай Хуралай, Эрхүүгэй, Шэтын областынуудай, Усть-Ордагай буриадай автономито округой хуули зохёон гаргадаг суглаануудай депутадууд Байгал тухай хуулиин проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаха байна. Хамтын парламентска уншалга үнгэргэхэ эмхидхэлэй асуудалнуудые республикымнай Арадай Хурал шиидхэхэ болоо.

Мүнөө эмхидхэлэй хороон байгуулагдажа, хэмжээ ябуулганнуудай түсэб хоёогоо. Республикын, областынуудай, албан зургааануудай хүтэлбэрилэгшэд, аймагай захиргаанай гулваанар, эрдэмтэд, мэргэжэлтэд болон парти, хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэд парламентска уншалгада хабаадаха байна. Энэ уншалгада хабаадагшад хоёр үдэрэй туршада хүдэлхэ үедөө Байгал далай ошожо, байдалтайнь танилсаха юм.

Д. АМОГОЛОНОВ.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

НАЙДАБАРИИН ТЕЛЕФОНДО НАЙДАЛТАЙ

Байгша оной октябриин 20-һоо Галуута-Нуур хотодо найдабариин телефон хүдэлжэ эхилбэ. Сэлэнгын аймагай захиргаанай социальна хамгаалалгын таһагай, залуушуулай хэрэгүүдэй талаар хорооной үүсхэлээр нимэ телефон байгуулагдаа. Гарагай 5-да хүдэлдэг энэ телефоноор ямаршье хүн хандаха аргатай. Тэрэнэй ажабайдалда, ажал хүдэлмэриндэ ямар юумэнэй һаалта хэһэн, болон бусадшье асуудалнуудаар хандажа, харюу абаха байна. Врач, психолог, нарколог, багша үзэхэ мэтэ мэргэжэлтэд хандаһан хүнүүдэй асуудалнуудта харюусаха, зүбшэл заабари үгэхэ юм.

ҺҮМЫН БАРИЛГА ЭХИЛБЭ

Гусиноозёрск хотын соёлой болон амаралтын сэсэрлигэй нэгэ буланда Үнэн алдарта шажанай һүмын барилга эхилбэ. Энэ һүмын проектые аймагай ахамад архитектор Юрий Николаевич Лаптенков зохёогоо. Гусиноозёрск хотын Үнэн алдарта шажан баринталагшадай приходой советэй хүтэлбэри доро һүмын барилга хэгдэхэ байна. Барилга-хабсаралгын 4-дэхи управленийн коллектив һүмэ бариха подрядчигынь болобо. Тиин барилгада гаргашалагдаха мүнгэн зөөриин зарим хубие управленийн барилгашад өөр дээрээ даажа абаа. Тиихэдэ спонсорнуудай, һүзэгшэдэй хандиблаһан мүнгэн барилгада хэрэглэгдэхэ. Казаниин бурханай эхын иконын һайндэрэй үдэр барилга эхилжэ, эндэ уншалга үнгэргэгдэбэ. Ерэхэ жэлэй майн 9 болотор барилга дүүргэгдэжэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай гал дүлэн соо баатарай үхэлөөр унаһан Сэлэнгын сэргэшэдэй дурасхаалда зорюулагдаһан уншалга болохо байна.

Д. АМОГОЛОНОВ.

НЮТАГАЙНГАА НҮҮРҺЭЭР

Агын округой [illegible] баруун хажуда Алхана [illegible] лаһаа эхитэй Үрэ нютаг [illegible] шодог. Тэндэ шулуун [illegible] һэнэй булашын олдоёон [illegible] хай мэдэсэгдээ һэн. [illegible] ниие ашаглахын тула, [illegible] тойронхи районууд нэгэ[illegible] хамтын бүлгэм байгуулаа[illegible] шиидэбэ.

Дулдаргын, Огшоогой, [illegible] рын районууд хубитэ [illegible] оруулаад, эндэхи [illegible] малтан абаха бэлэдхэлэй [illegible] дэлмэри эхилэнхэй. Энэ [illegible] хай жэлдээ 20 мянган [illegible] эрхим шанартай нүүрэ [illegible] хэ аргатай. Үнэ соогоо [illegible] да байхаар харагдаа[illegible] тоннонь 30 мянган тү[illegible] болохо.

Ц. ГОНГОРОВ.

Гэр бүлэ—нангин гуламта

Э ҺАЙХАН АҺУУХАНЬ БОЛТОГОЙ!

...горигто, Саяана, ...тэ, Суржаана, ...на, Эржена, ...он гэхэдэ, «яа-...нүүд гээшэб» ...д, һанаа ёһо-...йхан нэрэтэй ...ад булта нэгэ ...гэжэ хэлээ ...гэжэ һанахаб-...онирхохо бай-...эд 11 хүүгэд-...дан Хусаевтан ...нин.

...ха матажа, ...йэн баабаймнай, ...дэ хүхүүлжэ, ...йон ...нибинмнай,— ...ий зон эхэ, ...аа хэр угһаа ...н, 11 үхибүү-...нибин хоёр — ...лсонович Сэ-...ана нүхэртээ ...ан Хойморой ...гата ажаһуу-...тэй, һүрөөтэй ...уда түрэһэн, ...н хамгаалгын ...ай үедэ бал-...анинь тудал-...ай һүүлээрхи ...дэй бэрхэшээл-...эрэ мэдэрһэн, ...лтануудые ...хараһан үетэн ...хамта эдэ хоёр ...болон үндыгөө. ...Лопсоновичой ...а бусаагүй юм. ...ойнөо дүүнэрээ

...ө хирэ-хирэ болоод ...дөө үнгэргэхэ, гэр ...лсаха, ажалдань ...лһэйэй зарим хүбин ...руулжа байдаг бухгал ...дтэ зүбшэл заабари ...үбөөр абажа байһые ...ажал яашахаб даа. ...доржиев эрхим худ ...ураа, үнэр баян бүх ...эбэл, алдуу болохог ...р Тамаратаяа хамта ...—гурбан хүбүүд, ...— гарыень ганжагад ...хүргөө, муноо дээр ...й болонхой.

...нь хольш Хойто зүг ...хүүгэдэй саадые ла ...ин хүбүүдэйнь бүх ...ahанай зүргэ ...хотын университет ...ргэжэлтэй болонхой, ...хотын прокуратураг ...й. Бусад үхибүүдынь ...олонхидынь гэр бүл

...цидэ хүдэлдэг зон ...гон зантай болошого ...ш. Харин Анатолий ...хай тиигэжэ хэлэх ...дэ, тэрэ гушаад жэл ...хэрэгүүдэй албан ...ье, түрэлхнин зан а

Г. ДАШАЦЫРЕН ...ДАРАЛ, Э: А. Ж. Чимитдорж ...РОЛЬОО.

...Д ХЭРЭГТЭЙ

...экономическа хү-...г Россида ажа-...ибайдалайнь бү-...та, нэн түрүүн ...йра байдалда ...ноолнэ гэжэ тэм-Мунгэн һангай, ...талаар муугаар ...да уламжалан, ...рэй эрхэ байдал ...р бүлын нэрэ ...ина, бүлэтэй бо-...ын хүсэл, хараа ...ушуулай дунда ...уу. Тоо, баримта-...онние гэршэлнэ. ...тор жэл бүри 1 ...дуу гэр бүлэ һан-...р тоодо 600 мян-...үүдтэй бүлэнүүд ...рһэн жэлдэ тү-...р халаһан ушар-...он шахуу хүүгэд ...үлэһэн байна. ...ь үхибүүгээ хү-...р арсажа орхи-...эн хүүгэдэй бай-...тэдэнинь схэ бо-...эрид олошороо ...1 миллион нимэ ...лгодоно. ...ынгөө архи уудаг, ...татадаг ушарһаа ...ь үнэн болоһон ...о жэл бүри оло-...000 гаратар хүү-...ийн байдалда үн-...000 үхибүүн жэл ...н тэрьелнэ. Хуу-...үйсөөгүй эхэнүү-...н хүүгэд — жэл ...аа зэргээр 10 мян-...үхибүүд — хүү-...ийда ородог юм. ...ардуу, сошордомо ...ood байһан гэр

...ОН ООН-эй шиндхэбэреэр Гэр ...эл гэжэ нэрлэгдээ һэмнай. Рос-...дерацида Гэр бүлын уласкоорон-...ые эмхидхэхэ, үнгэргэхэ талаар ...ьна совет оангуулагданхан. ...ондо Москва хотодо «Гэр бүлэ ...мингадахи жэлэй эхиндэ» гэһэн ...рондын эрдэмэй-практическа ...ция үнгэрхэ юм.

...хуралдаантай дашарамдуулан, ...хотоһоо ерэһэн бэшэгые толил-...шиндэбэдби. Бэшэгэй автор ту-хай тобшохоноор: Сергей Яковлевич Батышев, академик, Советскэ Союзай Герой, Н. К. Крупскаягай, К. Д. Ушинскийн нэрэмжэтэ шангуудай лауреат, 60 гаран жэлэй туршада эрдэм һуралсалай һалбарида хүдэлжэ байһан хүн юм. Мүнөө Россин Эрдэм һуралсалай академидэ Тусхай мэргэжэлэй һургуулийн эбэлэй президентын тушаалда хүдэлнэ. С. Я. Батышевай бэшэгые уншагшадайкгаа анхаралда дурадханабди.

...ОЛХИДЭЙ, ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШӘДЭЙ АНХАРАЛДА

...ЛДАРАЛ, ...ОРОЛЬОО. ...Д ХЭРЭГТЭЙ

...ономическа хү-...г Россида ажа-...ибайдалайнь бү-...та, нэн түрүүн ...йра байдалда ...ноолнэ гэжэ тэм-Мунгэн һангай, ...талаар муугаар ...да уламжалан, ...рэй эрхэ байдал ...р бүлын нэрэ ...ина, бүлэтэй бо-...ын хүсэл, хараа ...ушуулай дунда ...уу. Тоо, баримта-...онние гэршэлнэ. ...тор жэл бүри 1 ...дуу гэр бүлэ һан-...р тоодо 600 мян-...үүдтэй бүлэнүүд ...рһэн жэлдэ тү-...р халаһан ушар-...он шахуу хүүгэд ...үлэһэн байна. ...ь үхибүүгээ хү-...р арсажа орхи-...эн хүүгэдэй бай-...тэдэнинь схэ бо-...эрид олошороо ...1 миллион нимэ ...лгодоно. ...ынгөө архи уудаг, ...татадаг ушарһаа ...ь үнэн болоһон ...о жэл бүри оло-...000 гаратар хүү-...ийн байдалда үн-...000 үхибүүн жэл ...н тэрьелнэ. Хуу-...үйсөөгүй эхэнүү-...н хүүгэд — жэл ...аа зэргээр 10 мян-...үхибүүд — хүү-...ийда ородог юм. ...ардуу, сошордомо ...ood байһан гэр бүлые саашанхи һандарал, хосороһоо абарха хэрэгтэй. Энэ асуудал Россин гүрэн түрын политическэ болон экономическа шухала асуудалнуудай нэгэн болонхой.

Энэ «үбшэнтэй» асуудалые шиидхэлгэ нэн түрүүн эхэ хүнэй үүргэтэй, хүүгэдээ хүмүүжүүлхэ арга болоһожотойнь сэхэ холбоотой юм. Ажалша эхэнэрэй мэргэжэл шадабарние дээшэлүүлхэ тухай һанаагаа зободог аад лэ, эхын болон гэрэй эзэн эхэнэрэй үүргэ тухайнь, хүүгэдээ хэр зэргэ хүмүүжүүлдэг байһандань анхарал хандуулагдадаггүй һэн. Харин эдэ асуудалнууд лэ эхэнэр хүнэй хуби заяанда шиидхэхы удха шанартай байдаг бшуу. Тиимэһээ мүнөө сагта энэ хэрэгые эхэнэрнүүдые социальна талаһаань хамгаалгын шухала асуудалнуудай нэгэн гэжэ тоолохо хэрэгтэй.

Хүүгэдэй байһан сагта хүмүүжүүлэгшын мэргэжэл тухай асуудал табигдажал байха. Эрдэм һуралсалай һалбарида олонхидоо эхэнэрнүүд хүдэлдэг ааб даа. Мэргэжэлээ дээшэлүүлгын дээдэ һургуулида гү, али курсануудта урид һураха аргатай байгаа. Харин мүнөө холын хото ошохоньшье хүшэр, мүнгэнэй гаргаша ехэ болонхой. Манай эблэлэй дэргэдэ заочно университет нээгдээ. «Хүүгэдые хүмүүжүүлгэ» гэһэн факультедтэмнай түрэлхид, хүүгэдэй саадуудай хүдэлмэрилэгшэд, һургуулинуудай багшанар заочноор һуража. мэргэжэл шадабариа дээшэлүүлхэ аргатай. Манай эблэл гүрэнэй зүбшөөл-лицензитэй юм.

Университедтэ заочноор һуража, шалгалта эрхимээр тушаагаа һаа, тусхай үнэмшэлгэ абадаг, энээнһээ уламжалан, аттестацийн үедэ разрядынь дээшэлхэ, салин хүлһэнинньшье нэмэхэ ёһотой ааб даа

Хүүгэдые хүмүүжүүлгын факультедтэ 6 таһаг хүдэлдэг. Методистнуудые, логопедүүдые, хүмүүжүүлэгшэнэрые, гувернанткануудые бэлдэдэгбди. Таһаг бүхэндэ һураһанай түлөө түлбэрн 50 мянган түхэригтэ юм. Һуралсалай болзор — 6 һара, Һураха үедөө шалгалтын болон дипломно хүдэлмэрн дүүргэдэг.

ДҮРШӘЛ ШАДАБАРИЯА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ГЭБЭЛ...

Заочно университедтэ орохоёо һанабал, мэдүүлгэ бэшэжэ, нимэ халгаар эльгээхэт:

119435, Москва, а/я 660. Ассоциация «Профессиональное образование».

Мэдүүлгээ алишье сагта эльгээжэ болохо юм. Түхэреэн жэлэй туршада һураха дуратайшуулые абадагбди. Хоёр таһагта нэгэ доро һураха болохо. Түлбэринень нимэ хаягаар эльгээхэт:

Коррсчет № 428161100 филиала РКЦ 201791,

р/счет 1700321 в Ленинском отделении Мосбизнесбанка МФО 201188.

Түлэһэн тухай гэршэлһэн квитанциингаа буулгабарние (копи) мэдүүлгэтээ суггань эльгээхэт.

1-дэхи шатын һуралсалай һуулээр мэргэжэл шадабарияа бүри дээшэлүүлхэ гээ һаа. манай университедтэ 2-дохи шатын һуралсал гараха аргатай. Хүүгэдэй саадые хүтэлбэрилгын, хүмүүжүүлгын ажалые эмхидхэлгын, хүүгэдэй социальна хүгжэлтын асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шудалха юм. Бэе махабадай, экологическа, сексуальна, дуу хүгжэмдэ, хэлэндэ, тоо бодолгодо дуратайгаар хүмүүжүүлгын орёо асуудалнууд мүн шудалагдаха. Эндэ 4 һара соо һураад, өорынгөө дүй дүршэлые хэрэглэн, дипломно хүдэлмэрн бэшэжэ, тушааха ёһотой. Нимэ тусхай курсын түлбэрнь 30 мянган түхэригтэ. Тусхай литература һурагшадта эльгээгдэдэг, тэрэнэй сэн түлбэрн соо оруулагданхай.

«Математикада һургаха методико», «Багашуулые зүбөөр бшэжэ һургалга» гэһэн тусхай курсануудта орогшодто методическа материалнууд эльгээгдэдэг. Эдэ курсануудай түлбэрн 60 мянган түхэригтэ.

Хүмүүжүүлгын ажалда хэрэгтэй литература һурагшадтаа эльгээхэ аргатайбди. Үнгэтэ шэрэ зурагуудтай альбомуудай комплект (30000 түхэригтэ) хүүгэдэй зохёохы уран бэлигые мэдэрэлыень хүгжөөхэ, баяжуулхада ехэ туһатай юм.

Хэлэхэдээ ядалдадаг хүүгэдэй түрэлхид манай университедтэ заочноор һурабал, үхибүүгээ зүбөөр һургаха, хэлыень залаха, һайжаруулха дүршэл шадабаритай болохо һэн. Иимэ түрэлхидтэ туһалха аргатай ехэ литература эндэ бии юм.

Хүндэтэ түрэлхид, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэеэ һанаһан багшанар, хүмүүжүүлэгшэнэр' 4—6 нарын туршада заочноор һуража ажабайдалдатнай тон хэрэгтэй дүршэл шадабаритай, эрдэм мэдэсэтэй болохыетнай урааланабди.

Номой тал

ХАЛЬМАГ, ТАТААР...

Хальмагай номой хэблэлдээр «Хальмаг арадай сүлэлгын дурасхаалай ном» Элистэ, хотодо барлагдан гараба. «Хальмагуудай сүлэлгэ: энэ хайшан гэжэ үнгэрөөб» гэжэ нэгэдэхи ботинь нэрлэгдэнэ. Олон тоото документнүүд, баримтата материалнууд тэрээн соо оруулагданхай. «Сүлэгдөө... Хэтэ мүнхэдөө үлөө» гэһэн хоёрдохи, гурбадахи ботинууд соонь сүлэлгэдэ ошоһон хүнүүдэй бултанайнь нэрэнүүд бэшэгдэнхэй.

* * *

Татаарай номой хэблэлдэ «Соёл ба ажабайдал» гэһэн гаршагтайгаар «Сибирийн татаарнууд» гэһэн ном 15 мянган хэһэгээр гараба. Авторынь Ф. Валеев. Энэ ном «Татарское ожерелье» гэһэн серидэ ороно.

* * *

Росси болон монгол хамтын палеонтологическа экспедициндэ хабаадагшад «Биостратиграфия девона в Монголии» гэһэн суглуулбари «Наука» гэжэ Бүхэроссийн хэблэлэй нэгэдэлээр гаргаа.

* * *

Лев Гумилевой «Хунну» гэһэн трилогии Санкт-Петербургыш «Тайм-аут—компас» гэһэн хэблэлээр 50 мянган хэһэгээр барлагдан гараба.

* * *

Эрхүүдэ оршодог Зүүн Сибирийн номой хэблэл Бүряадай поэт Б. Дугаровай «Звезда кочевника» гэһэн шүлэгүүдэй суглуулбари хэблэн гаргаба.

Т. АНДРЕЕВА,
Н. КОСЕНКОВА.
Москва хото.

МӘДЭЭСЭЛЭЙ ШӘНЭ ТҮБ

ЛИПЕЦК. Липецкэ областьдэ ИТАР—ТАСС-ай мэдээсэлнүүдые хэрэглэдэг шэнэ мэдээсэлэй түб бии болобо. Гүрэнэй агентствын мэдээсэлнүүдые дамжуулха каналнуудые һэргээн тухеэрхэдэнь, мэдээсэлэй Липецкдэхи түб туһалба. Түбтэ «Орнус» бүлгэмэй техническэ шэнэ зохёол бүтээлнүүд хэрэглэгдэнэ. Тэдэнэй ашаар Липецкдэ тодхогдоһон компьютернууд ИТАР—ТАСС-ай мэдээсэлнүүдые тэрэ дороньтеле-дохёогоор абаха аргатай юм. Эндэ абтаһан мэдээнүүд районно газетэнүүдэй редакциуудта тодхогдоһон компьютернуудта хүрэдэг. Мэдээсэлнүүд шэлэгдээд, газетын макет табигдажа, һоёргөө бусаагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: областнин Усманска районой «Новая жизнь» газетын редакцида.

ИТАР—ТАСС-ай фото.

Эртэ сагта Бэдхаа гэжэ бөрөндо Үүсхэгшэ гэжэ нэрэтэй хаан байгаа. Тэрэ хаан зургаан ехэ түшэмэлтэй, тэдэнэрынь үгынь дуулангүй, элдэбын булхай, мэхэ хэжэ албатанаа зобоодог байхадань, хаанай сэдьхэл зободог болобо.

Нэгэтэ тэрэ хаанай хажууда тэнгэри бии болоод, нигэжэ хэлэбэ: «Шинии мэдэлэй Бурнээ гэдэг нютагта Дүүрэн гэһэн нэрэтэй ноёнойдо Ехэ Эм гэжэ нэрэтэй хүбүүн түрэхэ. Тэрэнние түшэмэл болгожо абабалшни, нютагайшни улад зон амаржа, һанаһан сэдьхэлшни бүтэхэ»,—гэбэ.

Хаан элшэнүүдые эльгээжэ, Дүүрэн ноёной хатанай хээлитэй байһые мэдэбэ. Һүүлээрнь дахин элшэнүүдые эльгээжэ, Бурнээ нютагые шинии болоо тэжэ Дүүрэн ноёндо мэдүүлээд, хээлитэй болоһон һамганайнгаа һайнаар түрэхыень оролдо гэжэ захиба.

Дүүрэнэйхи хүбүүтэй болобо. «Би энэ хүбүү түрэхынгөө урда тээ һаладаггүй хуушанай ехэ үбшэнтэй байһанаа һайн болобоб. Энэ хүбүү заяаһанһаа хойшо үбшэмни эдэгээ. Тиимэ тула энэ хүбүүн минии ехэ эм болоо юм»,—гэжэ эхэнь хэлээд, хүбүүндээ Ехэ Эм гэжэ нэрэ үгэбэд. Ехэ Эм багаһаа хаан боложо наададаг, бусад багашуулые түшэмэл, нөёд болгожо албатанаа зонхилуулдаг зантай байгаа.

Нэгэтэ Дүүрэн ноёной барлаг үбгэн залуу һамганталя ябажа ябатараа, тэрэнээ орхёод, нэгэ тээшээ ошобо ха. Тэрэ үедэ нэгэ залуу хүбүүн тэрэ һамганай хажууда ерээд:

— Ши нимэ сэбэрхэн, залуухан байгаад яажа тэрэ үбгэнтэй хамжабаш? Ши бидэ хоёр нэгэ үеын байнабда, ши минии һамган боло,—гээд, абаад ябашаба. Барлаг үбгэнэй ерэхэдэ, һамганинь үгы байба. Нэгэ добо дээрэ гараад харахадань, һамганинь залуу хүбүүнтэй хүтэрэтдоод ябажа ябаба. Эрьюулжэ ошоод, һамганя булаажа, абаха гэхэдээ, диилдэшэбэ.

— Намайе абарыт!— гэжэ һамганя булаалгажа сухалаа хүрэһэн барлагай бархиржа, хуугайлжа байһые наадажа байһан Ехэ Эм дуулажа, нэгэ түшэмэлөө эльгээбэ. Түшэмэлынь ерэжэ, ушарынь мэдээд, Ехэ Эм хаандаа хэлэхэдэнь, хаан тэдэнние бултыень ерүүлбэ.

Үбгэн барлагай болоһон ушар тухайгаа хэлэхэдэнь, залуу хүбүүнинь: «Миниии һамгые энэ барлаг мэхэлжэ абаад ябаба»,— гэжэ хардаба. Ехэ Эм тэрэ хүбүүнһээ:

— Энэ үдэр ши юу эдээ һэмши?—гэжэ асууба.

— Мяха,— гэжэ залуу хүбүүн харюусаба. Ехэ Эмэй барлаг үбгэнһөө асууханань: «Гурил эдээ һэм»,— гэбэ. Ехэ Эм тэдэ хоёроо эзргэлүүлжэ байлгаад: «Миниии хараһаар байтар, бөөлжэгты!»—гэжэ захирба.

Залуу хүбүүнэй бооржохэдэ, мяхан гараба. Үбгэн барлагай бөөлжэхэдэ, гурил гараба. Һүүлээрнь һамга бөөлжүүлхэдэнь, гурил гараба. Энэ эхэнэр үбгэн барлагай һамган гэжэ шиидхэбэ. Залуу хүбүүе худал хулгай хэбэш гэжэ харашхы газарта хаажа хэһээхэ гэжэ шиидхэбэри гаргаба. Хожомоо өөһэд хоорондоо хулгай хэхэеэ болихо таалаар хэмжээ абаха гэжэ бэшэлгэ бэшэжэ гаргагты дахи хүбүүнэйнь шангахаһаар зальбаржа байхадань, Хаан ерээд: «Эрэ хүн нарайлха гэжэ яаха юм?»— гэжэ ойлгомторгүй асуужархиба.

«Эрэ үхэр һаахаа гэжэ ямар юм?»—гэжэ торгоо-доһон хаан баһа ехээр зарлажа, Ехэ Эмые түшэмэл болгоһон гэхэ.

* * *

Нэгэ барлаг олзо бэдэхэжэ ябаһаар зуун алтан зоос (монетэ) олобо. Тэрэ олоһон алтан зоосоо абаад, гэртээ хүрэжэ ябатараа, модоной хүндыдэ хадагалаад, һүни ойрхон гэртээ ерэбэ.

Һамганинь Ехэ Шэхэтэ гэжэ нэрэтэй барлагтай хоножо байһанаа, тэрэнээ орон (шэрээ) дороо нюужа, үбгэнэйнгээ ерэхэдэ: «Хэр олзотой ерэбэш?» — гэжэ һураханадань, тэрэнь олоһон олзоёо хаана нюуһанаа дуулаһан хэлэжэ үгэбэ ха.

Үбгэнэйнгээ унтаһан хойно, һамганинь үнөөхи Ехэ Шэхэтэеэ дороһоо гаргажа, үбгэнэйнгөө олзо тухай хэлэжэ үгэбэ. Ехэ Шэхэтэ олзыень бэдержэ олоод, зуун алтан зоосыень абаад ябашаба.

Үглөөгүүр барлагай ошоходо, алтан зоосуудынь үгы байба. Барлаг Ехэ Эмдэ мэдүүлбэ. Ехэ Эм барлагһаа тэрэ алтан зоосуудые хаанаһаа олооб, хаана хадагалааб гэжэ мэдэжэ абаад: «Ши энэ дорөо гэртээ ошожо, дүрбэн барлагуулые үри гэжэ һамгандаа хэлэ. Би тэдэнэй ерэхэдэ хаража, ажаглажа байхаб»,—гэбэ.

Ехэ Эмэй хэлэһээр барлаг дүрбэн барлагые һамгандаа хэлэжэ үрюулба. Үрюулһан барлагуудай ерэхые Ехэ Эмэй хаража байхада, Ехэ Шэхэтын ерэхэдэ, нохойнь эрхэлжэ, һүүлээ шарбажа байба ха. Ерэһэн барлагуудтаа һамганайнь хандаса ажаглахадаа, Ехэ Шэхэтэ тээшэ һамганайнь тон илдамаар хаража, энеэбхилжэ байхые хараба.

Зоосой эзэн барлаг Ехэ Шэхэтэ хоёрые Ехэ Эм ерүүлээд:

— Ши энэ барлагай зоосые юундэ хулуугаабши?— гэжэ Ехэ Шэхэтэдэ хэлэбэ.

— Би ямаршье зоос хараагүйб, юу хэлэбэ гээшэбта?—гэжэ тэрэнь арсаба.

— Зай, тиигэбэл би шамайе заргашанда мэдүүлжэ, тон шанга хэмжээ абхуулхамни,—гэжэ Ехэ Эмэй хэлэхэдэ:

— Би абааб, зоосыень бултыень үгэнэб,—гэжэ Ехэ Шэхэтэ зоосые бусааһан гэхэ.

(Үргэлжэлынь хожом гараха).

Зүүн зүгэй зохёолнуудай саһаа

ЕХЭ ЭМ

НЭГЭДЭХИ БҮЛЭГ

гэн түшэмэлнүүдтээ захирба.

* * *

Үүсхэгшэ хаан Ехэ Эм хүбүүе ямархан хүбүүн болоо байнаб гэжэ һонирхон, Дүүрэн ноёнойдо ерэдэг, һайнаар өөдэнь болгохо гэжэ захидаг байгаа. Нэгэгэ Үүсхэгшэ хаан Ехэ Эм хүбүүе туршажа үзэхыень элшэнүүдээ эльгээбэ:

— Үүсхэгшэ хаан шамайе шоройгоор ерэн алда болохо дээнэ томожо эльгээ гэжэ захиба гэхэдэнь: Ехэ Эм хүбүүн хэлэбэ:

— Ай, элшэнэр! Маная эндэ шоройгоор дээнэ томохо уран гартай хүн үгы байна. Та нэгэ тохой болохо шоройгоор дээнэ томожо эльгээжэ үзүүлэгты, бидэ һажаагаад, зуу мянган алда болохо шоройгоор дээнэ томожо үгэхэбди,—гэбэ. Элшэд хаандаа ерэжэ, Ехэ Эм хүбүүн тиигэжэ хэлэбэ гэжэ хэлэхэдэнь, хаан ехээр баярлаа гэхэ.

Баһа нэгэтэ Үүсхэгшэ хаан Дүүрэн ноёнойдо элшэнүүдые эльгээжэ, Ехэ Эмдэ:

— Энэ таряа уур соо хэжэ мунсаар нюдэнгүй, сайлгаад, гэртэшье, газаашье бэшэ, галтайшье, галтай бэшэнье газарта болгоод, эхэнэршье бэшэ, эрэшье бэшэ, ябаганшье, моритойшье хүнөөр бэшэ эльгээг гэжэ захихадань, Ехэ Эм:

— Болоноо, болоно, — гээд, олон хүбүүдые суглуулаад, таряа хюмһалдуулжа сайлгаад, хатабша дээрэ таблаг, нэгэ таладань соог хээд, нүгөө талыень наранда шаража болгоод, урын үзүүртэ табаг соо хээд, һинрэгэр юумээр хушаад, итага хунине һэрхэдэ мордохуулаад, харгын далаи дээгүүр ябуулжа. хаанда эльгээбэ. Хаан абажа, ехээр баярлаба.

Нэгэтэ хаан Ехэ Эмдэ-сар эльгээгээд: «Энээнние һаагаад, тараг бүреэд, тоһо буйлуулаад эльгээг»,— гэжэ захиба.

Хүбүүнэйнгээ заабаряар хаанай хашаагай тэндэ ошоод, ноён эсэгынь нарайлхаяа һанаһандал дүлижэ, ёоложо хэбтэхэдэ, «ехээр үбдэнгүй нарайлхатнай болтогой» гэжэ хажуудахи хүбүүнэйнь шангахаһаар зальбаржа байхадань, Хаан ерээд: «Эрэ хүн нарайлха гэжэ яаха юм?»— гэжэ ойлгомторгүй асуужархиба.

«Эрэ үхэр һаахаа гэжэ ямар юм?»—гэжэ торгоо-доһон хаан баһа ехээр зарлажа, Ехэ Эмые түшэмэл болгоһон гэхэ.

* * *

Нэгэ барлаг олзо бэдэхэжэ ябаһаар зуун алтан зоос (монетэ) олобо. Тэрэ олоһон алтан зоосоо абаад, гэртээ хүрэжэ ябатараа, модоной хүндыдэ хадагалаад, һүни ойрхон гэртээ ерэбэ.

Һамганинь Ехэ Шэхэтэ гэжэ нэрэтэй барлагтай хоножо байһанаа, тэрэнээ орон (шэрээ) дороо нюужа, үбгэнэйнгээ ерэхэдэ: «Хэр олзотой ерэбэш?» — гэжэ һураханадань, тэрэнь олоһон олзоёо хаана нюуһанаа дуулаһан хэлэжэ үгэбэ ха.

Үбгэнэйнгээ унтаһан хойно, һамганинь үнөөхи Ехэ Шэхэтэеэ дороһоо гаргажа, үбгэнэйнгөө олзо тухай хэлэжэ ерэхэдэ: Ехэ Шэхэтэ олзыень бэдержэ олоод, зуун алтан зоосыень абаад ябашаба.

Үглөөгүүр барлагай ошоходо, алтан зоосуудынь үгы байба. Барлаг Ехэ Эмдэ мэдүүлбэ. Ехэ Эм барлагһаа тэрэ алтан зоосуудые хаанаһаа олооб, хаана хадагалааб гэжэ мэдэжэ абаад: «Ши энэ дорөо гэртээ ошожо, дүрбэн барлагуулые үри гэжэ һамгандаа хэлэ. Би тэдэнэй ерэхэдэ хаража, ажаглажа байхаб»,—гэбэ.

Ехэ Эмэй хэлэһээр барлаг дүрбэн барлагые һамгандаа хэлэжэ үрюулба. Үрюулһан барлагуудай ерэхые Ехэ Эмэй хаража байхада, Ехэ Шэхэтын ерэхэдэ, нохойнь эрхэлжэ, һүүлээ шарбажа байба ха. Ерэһэн барлагуудтаа һамганайнь хандаса ажаглахадаа, Ехэ Шэхэтэ тээшэ һамганайнь тон илдамаар хаража, энеэбхилжэ байхые хараба.

Зоосой эзэн барлаг Ехэ Шэхэтэ хоёрые Ехэ Эм ерүүлээд:

— Ши энэ барлагай зоосые юундэ хулуугаабши?— гэжэ Ехэ Шэхэтэдэ хэлэбэ.

— Би ямаршье зоос хараагүйб, юу хэлэбэ гээшэбта?—гэжэ тэрэнь арсаба.

— Зай, тиигэбэл би шамайе заргашанда мэдүүлжэ, тон шанга хэмжээ абхуулхамни,—гэжэ Ехэ Эмэй хэлэхэдэ:

— Би абааб, зоосыень бултыень үгэнэб,—гэжэ Ехэ Шэхэтэ зоосые бусааһан гэхэ.

(Үргэлжэлынь хожом гараха).

УТА НАҺА НАҺАЛХА ГЭЭ ҺАА...

Үдэр бүри һайнаар амилха һорилго хэхэ, элдэб ногоонуудһаа бэлдэһэн унда ууха, гол түлэб ургамалай хоол эдихэ, эрэ эмын харилсаанда даруу номгон байха —тиигээл һаа, ута наһа наһалха гэһэн хитадай нюуса арга энэ гээшэ.

Тус арга нээһэн суута Пэнцзу энэ дэлхэй дээрэ тон ута наһа наһалаа гэжэ хараада абаха болоо һаа, одоол үхэл тахалые алад гараха арга болоно бшуу.

Хитадай энэ аргашанай урдань ажаһууһан Пэншань Үездын газар дээрэ «ута наһатанай тосхон» байгуулдажа эхилээ. Энэ нютаг үнинһөө хойшо ута наһатайшуулаараа суурхадаг юм. Эндэхи газар тиимэ үржэлтэй юм гү, али хүндэтэ Пэнцзугай шанга шуһаниинь мүнөө хүрэтэрөө ге үедэ дамжуулагдана юм гү? Тэрэ наһан соогоо олон үри һадаһадаа үлээһэн байгаа. Ягаашье һаа, Пэншань үезд 100 мянган хүн бүхэндэ зуу гаран наһатайшуулайнгаа тоогоор Хитадай бусад нютагуудһаа 17 дахин дээгүүр дүн харуулна. Дэлхэй дээрэшье нимэ үндэр наһатайшуулаар олон нютаг байхагүй гээд хитадууд хэлэдэг юм.

1949 ондо Арадай хубисхалай илалтын һүүлээр ажабайдалай жэншэдгүй һайжаржа байһан дээрэһээ энэ нютагайхид ута наһа наһална гээд үездын гоед һайд тоолоно. Гэбэшье политика хараада абаагүй һаа, эндэхи уларил ехэ зөөлэн, харин зониинь ажалша бэрхэ, хүхюун зугаатай юм гээд үездын правительствын түрүүлэгшын орлогшо Люй Вэйчи тэмдэглэнэ.

...ҮНЭЙ ТУЛАДА БЭШЭНЭ ХАБ?

...н хада политиче-...далай эгээл үн-...н дээрэ ябаһан ...жа байһан поли-...тын ажал ябуу-...алгануудые юу-...н бэшэнэ хаб гэ-...н үзөө һэн гүт? ...дал. Тиимэһээ ...ахада, тэдэнэй ...йжа шадахагүй ...н өөрыгөө сагаа-...нэн сэхэ сэбэр ...аа харуулхын, ...г. Тэндэ шулуун ...й булашын олдоһон ...мэдээсэгдээ һэн. ...ашаглахын тула, о-...нхи районууд нэгэ-...ын бүлгэм байгуу-...эбэ.

...лдаргын, Огшоогой, ...районууд хубита зоо-...аад, эндэхи ту-...н абаха бэлэдхэлэй-...ри эхилэнхэй. Энэ ...хэлдээ 20 мянган а-...н шанартай нүүрһэ-...гатай. Үнэ сэнгынь ...айхаар хараалага-...нь 30 мянган түхэ-...о.

Ц. ГОНГОРО...

...н тон тэмэ ажа-...маршал Г. К. Жуков дайн тухай эгээл дүүрэн, эгээл һонирхолтой, үнэн зүб дурсалгануудые бэшээ гэжэ тоолоо һаа, ехэ алдуу гаргахагүй хабди. Энэ номойнгоо түлөө бүхы дайн соо абаһан салинһаа ехэ түлбэри маршал абаа юм гэлсэдэг. Үшөө нэгэ жэшээ хадаа А. И. Солженицын болоно. «Тугал дубтай мүргэлдэнэ» гэжэ тэрэнэй ном болон Хрущевой дурсалгануудые юрэл уншаһанай түлөө тэрэ үедэ ухаа муутайшуулай больницада орошожо бэлэмоор байгаа гэшэ.

Саашань абахада, совет политическэ дурсалгануудай дунда Л. И. Брежневэй «Бага газар» болон «Шэнэ газар» онсо һүүри эзэлнэ. Тэдэнние литературна зохёохы шадабаринигаа талаар бодото дээрээ бэлигтэй зоной бэшэһэн туладань энэ талаараа дан муу бэшэ һэн. Гадна агуусхэ артист Вячеслав Тихоновэй хоолойгоо халта шэшэрүүлэн телевиденеэр уншаһанайнь һүүлдэ совет зоной ухаан бодолдо бүхөөр хадуугдаа юм аабза. Телевиденийн нүлөөн тиихэдэ айхабтар ехэ байгаа гүб даа...

Хрущев болон Солженицын горитой сагай үнгэрһэн хойно энээн тухай мэдэжэ абаа хамнайбди.

Һүүлэй буһалгаануудые, хэлэндэ, тоо бодолгодо дуратайгаар хүмүүжүүлгын орёо асуудалнууд мүн шудалагдаха. Эндэ 4 һара соо һураад, өорынгөө дүй дүршэлые хэрэглэн, дипломно хүдэлмэрн бэшэжэ, тушааха ёһотой. Нимэ тусхай курсын түлбэрнь 30 мянган түхэригтэ. Тусхай литература һурагшадта эльгээгдэдэг, тэрэнэй сэн түлбэрн соо оруулагданхай.

«Математикада һургаха методико», «Багашуулые зүбөөр бшэжэ һургалга» гэһэн тусхай курсануудта орогшодто методическа материалнууд эльгээгдэдэг. Эдэ курсануудай түлбэрн 60 мянган түхэригтэ.

Хүмүүжүүлгын ажалда хэрэгтэй литература һурагшадтаа эльгээхэ аргатайбди. Үнгэтэ шэрэ зурагуудтай альбомуудай комплект (30000 түхэригтэ) хүүгэдэй зохёохы уран бэлигые мэдэрэлыень хүгжөөхэ, баяжуулхада ехэ туһатай юм.

Хэлэхэдээ ядалдадаг хүүгэдэй түрэлхид манай университедтэ заочноор һурабал, үхибүүгээ зүбөөр һургаха, хэлыень залаха, һайжаруулха дүршэл шадабаритай болохо һэн. Иимэ түрэлхидтэ туһалха аргатай ехэ литература эндэ бии юм.

Хүндэтэ түрэлхид, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэеэ һанаһан багшанар, хүмүүжүүлэгшэнэр' 4—6 нарын туршада заочноор һуража ажабайдалдатнай тон хэрэгтэй дүршэл шадабаритай, эрдэм мэдэсэтэй болохыетнай урааланабди.

...ОЛОХОНЬ ГҮ?

...ОЛОХОНЬ ГҮ?

США-да гэмтэ ябадал гаргагшадые хэнээхэ талаар шэнэ түрмэнүүд бии болгодохо хараатай гэһэн һураг зуу һаянай тараба. Тэрэ зүб абяанууд, Юуб гэхэдэ, Нью-Йоркдо ажаһуудаг Андрей Московцын проектын ёһоор тусхай түхэлэй түрмэнүүд һаяын сагта бариндажа эхилхэдээ болохонь.

Онсолходо, газаагаа 300 дүрбэлжэн метр тухай талмайтай газартай нэгэ таһалгатай байра соо гэмтэ ябадал гаргагшад нэгэ нэгээрээ ажаһуудаг болохо байна. Тиихэдээ гэмтэ ябадалтан бүхэн огород, саад тариха аргатай.

Ялангаяа хүндэ гэмтэ ябадал гаргаһан зон нимэ «городогой» тэгэндүүр «байратай» байха. Харин энэ «городогые» тойроод, шабын түмэрөөр ороолгодоһон хэдэн дабхар хорой-шүргэ болон харуулшадтай вышкэнүүд байха юм ха. Мүнгэ үгэхэ зонние олоо һаа, түрүүшын түршалгын нимэ түрмэ бариха һанаатайгаар Андрей Московец ажал ябуулна..

ХЭМЖЭЭНҮҮДЭЙ АБТААШЬЕ ҺААНЬ...

«Хубисхал хэһэн сагһаа хойшо засаг түрэ баригшад үлүү юумэ абадаггүй, бэеэ барингы байдаг гуримтай һэн. Тиимэһээ энэ талаар үлүү булуу юумэ абаһан хүнүүдые шангаар хэнээхэбди гэжэ дуулганабди гэһэн саарһа абтахатаяа хамта хэмжээнүүдые дары абагты»,—гэһэн захиралта партийна эмхинүүд абаа һэн. Теэд Хитадай эгээл баян Гуандун провинцийн партийна хүтэлбэрилгшэд бэеэ барижа шаданагүй гээд үнгэргэгдэһэн шалгалта харуулаа.

Эдэнэрэй олонхинь харида бүтээгдэһэн «Мерсед

Мүнөөдэр—Милицийн үдэр

«Миниий милици намайе хамгаална»

Һүннин гурбан сагта байрын телефон ханхинажа, унтажа хэбтэнэн гэрэй эзэниие һэрюулбэ.

— Алло, алло, шагнажа байнаб!

— Петр Степанович, МВД-гэй харюусалгата дежурна Майоров хэлэнэ. Хүн алуулаа, ехэ хулгай хэгдээ, түргэн ерыт!

— Хаана бэ?

— Полигоной харуулшан алуулаа. Тэндэхи сейфыень зайн галай хүсөөр өбдөөд, мүнгыень абаад, хулгайшад тэрьелээ гэнэн мэдээсэл абтаа!—гэжэ харюусалгата дежурна мэдээсэхэ юм.

Инмэ дохёогой абтаһанай һүүлээр, тусхай бүлэг байгуулагдажа, хулгайшадай мүрыень мүшхэхэ нохойтойгоор тиншэ ерээ бэлэй. Нохой хулгайшадай мүрые тэрэ доронь олобошье, харгы дээрэ гараһаар хайшаашье ошохөө болишобо. Юуб гэхэдэ. хулгайшад машинада һуугаад тэрьелһэн байба.

Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын уголовно бэдэрэлгын таһагаи мүрдэгшэд хэдэн хоногой туршада бэдэрэлгэ хэжэ, хулгай хэнэй бүлэгые бариба. Мүнөө мүрдэлгэ хэгдэнэ.

Хэнэншье мэдэнээр энэ таһагай худалмэрилэгшэд сүүдхын алишье сагта хаана хэзээ хулгай, гэмтэ ябуулганууд хэгдэнэб, саг соонь тэндэл ошоһон байдаг гээшэ. Өлдэб мэргэжэлтэдһээ бүридэһэн тус таһагые даагшын орлогшоор милицийн капитан П. С. Мордовской хэдэн жэлэй туршада худалмэрилнэ. Петр Мордовской МВД-гэй худалмэрилэгшэдэй Свердловскын дээдэ курс дүүргэжэ ерэһэн юм. Мүрдэгшын худалмэри һайн мэдэхэ болоһон Мордовской залуушье һаа, хулгай, тонуул, алуур хэнэн гэмтэдые түргэн саг соо элирүүлхэ хэрэгтэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые хараалдаг, эмхидхэдэг, ёһотойл эрхим хүтөлбэрилэгшэдэй нэгэн байһанаа нэгэнтэ бэшэ харуулһан байха юм.

Эдэнэртэй хамта гэмтэ ябуулга элирүүлхэ хэрэгтэ тус министерствын оперативно-бэдэрэлгын таһагайхид горитой хэмжээ ябуулга бэлүүлэлсэжэ байдаг. Тус таһагые милицийн подполковник И. В. Хандронов хэдэн жэлэй туршада хүтөлбэрилнэ. Тус таһаг гурбан бүлэг боложо хубааранхай юм. Эдэнинь ямар бүлэг бэ гэхэдэ, гэр байрада орожо хулгай хэгшэдтэй, автотранспорт хулгайлагшадтай, хүнэй хармаан, сүүмхэдэ орожо хулгай хэгшэдтэй тэмсэхэ гэхэ мэтэ. Урдандаа гэхэ гү, али 60, 70, 80-яад онуудай үеэр хүнэй хармаан һуулигшад үгы тооной болоһон гээшэ. Харин мүнөө юумэнэй үнэтэй болоходо, экономикын доройтоходо инмэ хулгайшад тархяа үргэжэ, автобус, трамвай соогуур, олон хүнүүдэй сугларһан газарнуудаар һүндэлдэжэ эхилээ бшуу.

Байгша оной үнгэрөөд байһан юһэн һарын туршада республика дотор 292 хүн алуулһан, хүниие зорюута сохиһон, тоноһон 162 ушар, 748-дань хулгай хэгдэһэн, эхэнэрые хүсөөр эдлэһэн 124, хулгай хэһэн 7782 гэмтэ ябуулганууд элирүүлэгдээ.

— Уголовно мүрдэлгэ хэгшэдэй худалмэрин харюусалга ехэтэй, аюултайшье ажал гэжэ мэдэнэбди. Һүнин, суббото, амаралтыншье үдэрнүүдтэ худалхэ саг гарадаг гээшэ. Үнгэрөөд байһан юһэн һарын туршада хэгдэһэн хулгайн 68,9 процентнь элирүүлэгдэнхэй. Энэмнай Россин Федерацийн 80 область, хизаар, республикануудай дунда эрхим дүн болоно. Тиигээшье һаа, бидэнэр гэмтэ ябуулгануудые элирүүлхын түлөө хэмжээ ябуулгануудые хараалдаг гээшэбди,— гэжэ П. С. Мордовской хөөрэнэ.

Хулгай, худал хэгшэдые саг соонь элирүүлжэ, барижа абаха хэрэгтэ дүрбэн хүлтэ нүхэд горитой ехэ туһаламжа үзүүлдэг. МВД-гэй уголовно бэдэрэлгын таһагта тусхай һуралсал гараһан, бэдэрэлгэ, мүрдэлгэ хэхэ 16 нохой тоологдоно. Эдэнэрынь мүн лэ олон мэргэжэлэй бүлэг боложо хубаараад, тусхай һуралсал гарадаг һэн тула, мүрдэлгэ, бэдэрэлгэ хэхдээ, гэмтэдые түргэн саг соо тодоруулдаг байха юм. Эдэнэрэй туһаламжаар 38 гэмтэ ябуулга элирүүлэгдэһэн байна.

Эдэ бүгэдэнөө гадна, гэмтэ ябуулга, хулгай хэгшэдые элирүүлхэ, тодоруулха хэрэгтэ криминальна шалгалта хэдэг албанай худалмэрилэгшэдэй туһань ехэ юм. Тусхайтаар байгуулагдаһан энэ албанай таһагай мэргэжэлтэдые ажалай дүршэл баяртай В. И. Өзёров ударидажа ябана. Тус таһагай мэргэжэлтэд химиин, тэнэрэлгын, наркотическа бодосууд болон бусадые нарин нягтаар шалгажа байха һайн түхеэрэлгээр хангагданхай. Эдэнэрэй дундаһаа химиин бодосуудые тодоруулан шалгадаг Юрий Гладких, өлдэб амһарта, сейфүүд дээрэ хулгайшадай үлөөһэн мүр сараа тусхай бодосуудаар тодоруулжа гаргаха мэргэжэлтэн Вячеслав Тимошенко, Александр Костлев гэгшэд яһала һайн үрэ дүн түйлдаг.

Иигэжэ үдэр, һүнигүй хулгай худал хэгшэдтэй шанга тэмсэл хэжэ байдаг милициин худалмэрилэгшэд «Миниий милици намайе хамгаална» гэнэн үрэа доро ами наһаяашье хайрлангүйгөөр худалнэ.

Мүнөөдэр тэмдэглэгдэжэ байһан милициин худалмэрилэгшэдэй һайндэрөөр үнэн зүрхэнһөө амаршалая!

С. БАЛДУЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: МВД-гэй харюусалгата дежурна Е. Б. Майоров, туһалагшань ахалагша лейтенант В. Д. Баинов; ГАИ-гай ахалагша инспектор А. Г. Яковлев; экспертнүүд Вячеслав Тимощенко, Александр Костлев.

Авторай фото.

XVII жаранай модон хүхэ нохой жэл (1994-1995 он)

Үбэлэй эхин хүхэгшэн гахай һара

Буряад литэ	12	13	14	14	15	16	1
Европын литэ	14	15	16	17	18	19	2
Гараг Нэрэ Үдэр	Дабаа Һара понед.	Мягмар Марс вторник	Лагба Меркурий среда	Пүрбэ Юпитер четверг	Баасан Солбон пятница	Бимба Сатурн суббото	Ня Нар воск
Үнгэ Үдэр	хүхэ луу	хүхэгшэн могой	улаан морин	улаагшан хонин	шара бишэн	шарагшан тахяа	сае нох
Мэнгэ	3 хүхэ	2 хара	1 сагаан	9 улаан	8 сагаан	7 улаан	6 сае
Һүүдал	гал	шороо	Түмэр	Огторгой	Уһан	Уула	Мод

Гарагай 2-то шэнын 12 (ноябрин 14).

Хүхэ луу, 3 хүхэ мэнгын, галда һуудалтай үдэр. Энэ үдэр хаһа гаргаха, зүүдэл зүүхэ, бурханда мүргэхэ, буян үйлдэхэ, чавдор, лудор гаргаха, лусуудта мүргэхэ, эм залаха, дайсаниие ба ада шүдхэр номгодхохо, музейдэ ороохо, дасанда ошохо, дасан, мүргэл шүтээнэй бусад зүйлнүүдые бодхоохо, хүниие тушаалда томилһон түхай захиралта соносхохо, зарлиг тунхаглаха, эһээбэри табиха, хэшэг даллага абаха, эм найруулха мэтын үйлэнүүдтэ һайн. Зүгөөр ном соносхохо, замда гараха, шэнэ хубсаһа үмдэхэ, үхэр, мори худалдаха, онгосо, нала дархалха, күүргэ бариха, модон тээрмэ тодхохо, шуһа ханаха, төөнэхэ, хүрьһэ зөөлэрүүлхэ, газар малтаха, нүгшэнэниие хүдөө табиха, хүниие зобоохо, эблэрхэ, мал үүсэлхэ, ном оршуулха, абаһанаа бусааха, модо сабшаха, хюроодэхэ, бэриин хэрэг үйлэдэхэ мэтые тэбшэгты. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, үбшэн тахал бууха.

Гарагай 3-да шэнын 13 (ноябрин 15).

Хүхэгшэн могой, 2 хара мэнгын, шороодо һуудалтай үдэр. Ада шүдхэр зайлуулха, хараал сараха, газарта модо зоохо, тангаригһаа арсаха, эльбэ дараха, мал үүсэлхэ, лусууд тахиха, үбшэ аргалха, нүүхэ, шабар зуураха, дайсаниие дараха мэтын үйлэнүүдтэ һайн байна. Харин эм найруулха, бэриин хэрэг үйлэдэхэ, наһа барагшын хэрэг бүтээхэ, үхэр худалдаха, модо отолхо, гэрһээ эд гаргажа, ондоо хүндэ үгэхэ, засаг хэрэглэн, хүниие дороможолхо, гүрэм уншуулха, худалдаа хэхэ, юумэ худалдажа абаха, заргалдажа, хэлэ ама гаргаха, гэрэй һуури табиха, бэсэ угааха, бурханда мүргэхэ мэтын үйлэнүүдые тэбшэгты Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, золтой байна.

Гарагай 4-дэ шэнын 14 (ноябрин 16).

Улаан морин, 1 сагаан мэнгын, түмэртэ һуудалтай үдэр. Модо отолхо, тангаригаа хуряаха, агнаха, бэсэ угааха, бурханда мүргэхэ, лусуудта үргэл үргэхэ, суглаа хэхэ, харгын хани бэдэрхэ, хубарагай һахил хүртэхэ, ламын санаар хүртэхэ, үхэр худалдаха, замда гараха, хэшэг даллага абаха мэтын үйлэнүүд энэ үдэр урагшатай. Зүгөөр ном номохо, соносхохо, үрэһэ тариха, һэсы гэр, шэрдэг бэрихэ, хэрэлдэхэ, дайсалдаха, бэри бүүлгаха, мори худалдаха, нүгшэнэй хэрэг үйлэдэхэ, үхибүү хүлдэ оруулха, багашуулые гэрһээ гаргаад, ондоо тээшэнь эльгээхэ мэтые тэбшэгты. Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, хэшэгтэй үдэр.

Гарагай 5-да шэнын 14 (ноябрин 17).

Энэмнай буряад литээр үдэрнүүд дабхасалдаһан, хоёр дахин 14-тэй һара байба гээшэ. Улаагшан хонин, 9 улаан мэнгын, огторгойдо һуудалтай үдэр. Энэ үдэр бисалгал хэжэ, хэшэг даллага абажа, тэнгэри сахижа, гүрэм уншуулжа, ехэ хүниие бараалхажа, буян үйлэдэжэ, бурханда мүргэжэ, хониной хэшэгтэ хүртэжэ үнжэхэдэ һайн. Мүн бэри буулгажа, түрэ хэхэдэ, һайн үдэр байна. Үхэр худалдахада, ондоо хүндэ үгэхэдэ, үзэг ном шүдалхада, мүн боломоор. Зүгөөр ном номножо, соносожо, үрэһэ тарижа, ламын санаар хүртэжэ, шуһа ханажа, төөнэжэ, эм найруулжа, үбшэ эхилэн аргалжа, һэсы гэр бэрижэ, худалдаа наймаа хэжэ болохогүй. Хүнэй үһэ абаа һаа, эд бараан арьбажаха, мал үдэхэ.

Гарагай 6-да 15-най дүйсэн үдэр (ноябрин 18).

Шара бишэн, 8 сагаан мэнгын, уһанда һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэдэ, угаал хэхэдэ, бэсэ угаахада, сан табихада, хэшэг даллагын ном уншуулхада, сахиуса хуруулхада, лусуудта үргэл үргэхэдэ, хин барг сарахада, абаһанаа бусаахада, түмэрөөр уранай зүйл бүтээхэдэ, гэр барихада, дасан (дуган), мүргэл шүтээнэй бусад зүйлнүүдые бүтээжэ арамнайлхада, хэшэг даллага абахада, эм найруулхада, замда гарахада, энэ үдэр тон һайн. Харин нүүхэ, нүгшэнэй хэрэг үйлэдэхэ, бэри буулгаха, модо һуулгаха, зүүдэл зүүхэ, хатар наада хэхэ, хубсаһа эсхэхэ, ехэ уһа гаталха, загаһа агнаха, тангаригт үгэхэ, һубаг малтаха, хуншүү гаргаха мэтые тэбшэгты. Хүнэй үһэ абабал, амгалан байдал тогтохо.

Гарагай 7-до бүрэ тээр 16 (ноябрин 19).

Шарагшан тахяа, мэнгын, хада уулаг тай үдэр. Энэ үдэр жиниматай (буян ш маша һайн үдэр Илангаяа һараде, мүргэхэдэ, бурхан ваджрын ёһо бүтээ һургахада, гэрэй бу хада, эм найруулх һуулгахада, худалд маа хохэдэ, анда һа утадхалгын, бу рэг бүтээхэдэ, үүд раа худалдажа абт гаа һайн. Зүгө тайруулхана тэбш

Гарагай 1-дэ бүрэ тээр 17 (ноябрин 20).

Сагаан нохой, 6 мэнгын, модондо үдэр. Сэргэ бу мүргэл шүтээнэй б нүүдые арамнайл һургаха, эм найруул худалдажа, худалд наһа барагшын хэ хэ, бурханда мүрг шатааха, гүрөөһэ гэрэй тахижа, үргэ зүүдэл зүүхэ, газар гаад, гэрэй һуури хэшэг даллага абаха угааха, нүгэлөө н мэтын үйлэнүүдэ ядалга үйлэдэхэ, ш ражa, дасан (дуган найлжа, засаг булаа сэжэ, хэрүүл шуугиа бэридэ хадаг табиха буулгажа, түрэ наа суглаа зарлажа, үбш жа болохогүй. Энэ нэй үһэ абабал, шэ үнгэ муудаха.

Гарагай 8-да шэнын 17 (ноябрин 21).

Шара бишэн, 7 улаан мэнгын, хада уулаг тай үдэр. Энэ үдэр ажалай болон ес экономическа асуу ажалшадта таар баримтатай шиг ые абаха талаа зөвшөөй эмхид зүбшэлгэ

Социально-эконо

Буряад Респ

ПРОФСОЮЗУ

ХАНГ

профсоюзуудай эр ны эрхэ байда социально-экономичес ай дүүргэдэг үүр КЗоТ-ой 226-да депутын 1991 о хуулан, ИИГЭЖЭ

Буряад Респуб цельствада, го районуудай зах гулваанарта, нүүдэй, гүрэн үдэй болон гүй гай бусад зүр ооринг түхэл абангүйгөөр, шуудай, эмхи хүтөлбэрилэ

танаб:

профсоюзуудай нариннаар хүсэндөө байна гай ба уласхоо үдэй нинтээрээ д ринмуудтай зох дэнэй ажал яб таһаһаань ханга онсо анхарал х

ажалай болон ес экономическа асуу ажалшадта таар баримтатай шиг ые абаха талаа зөвшөөй эмхид зүбшэлгэ

«Хамтын хэлсэ Россин Феде ийе бэелүүлэн, о октябрь-декабрь хамтын хэлсэ талаар уулза үргэргэхэ. Январ ны хэлсээнүүд хэрэгые ханга Буряад Респ тельство жэл бү проект бэл профсоюзуудай, Буря ны бюджедһээ нэй жасануу тайгаар үхи амаралтые, п хүүгэдэй- лиинуудые, соё һуралсалай эм ые, физкул ны эмхинүүдтэ ко тухай асуу ражa үзэхые д

Буряад Респ Улаан-Удэ, Правительствын оной октябр

Урдын урда сагта, хоёр мянган жэлэй саада тээ, социализм ба капитализм гэхэһээ байтагай феодализмшье гэжэ мэдэхэгүй байһан сагта, Грециин үүн сэсэн ухаатан Аристотель нинтын ба үмсын зөөри тухай зигжэ бэшэһэн байдаг.

АРИСТОТЕЛЬ ЗӨӨРИ ТУХАЙ

Зөөри гээшэ бага зэргын ушарнуудта нинтын, юрэнхы дээрээ үмсын байха зэргэтэй. Нинтэлэгдэһэн зөөри элдэб хүнүүдэй хоорондо бэе бэеэ зэмэлэлгэ бии болгодог, харин тэрэнэй али нэгэ хүнэй болонхой байхада, аша туһань ехэ болодог. Хүн бүхэн өөрынгөөл юумэндэ ороолдолго ехэтэйгээр хандадаг. Хүнүүд нинтын зөөриие тон багаар анхардаг. Харин тиихэдэ хүнүүд өөрынгөөл зөөридэ һаналаа ехээр табидаг.

Хубидаа зөөритэн үгөөр хэлэжэ боломорр бэшэ жаргал эдлэдэг, өөрөө өөртөөл дуратай болодог. Энэмнай байгаалиһаа залгадаһан шанарынь болоно бшуу. Хара амияа харалгын тон зүбөөр буруушаагдадагшье һаа, хүнүүд бүгэдөөрөө хомхолсохы сэдьхэлтэй. Нүгөө талаһаань абаад харыт: ханидаа, танилдаа, нүхэдтөө туһа хүргэхэ гээшэ ямар аятай зохид гээшэб! Үмсэдөөл зөөритэй байбал, нимэ туһа хүргэжэ шададаг.

Эрхэтэдэй хоорондо бэе бэеэ ойлголсодоггүй ушарнуудые усадхадаг дээрэһээ хүнүүдэй зөөриин талаар адли бэшэ байлга аша туһатай гэбэшье һаа, юрэнхыдөө тэрэ ехэ туһагүй. Яахадааб гэбэл, абьяас ехэтэй шадамар хүнүүд адлидхаһан байдалда дурагүй юм. Яахадааб гэхэдэ, өөрыгөө доромколуулһан дээрэ тоолоод, олон ушарта хэрүүл гаргадаг. Хүнүүдэй дутагдалнууд хизааргүй юм. Юунһээб гэбэл, хүнүүдэй хурисхы сэдьхэл захагүй, энэ шунахайралгаяа хангалгада бухы наһаниинь ошодог юм.

Хэрбээ зөөриин нинтын болошоо гээшэ һаань, ямар муу талануудынь хосорхоб, мүн тэрэнтэй нэгэ доро ямар һайн шанарнуудынь нэгэн арилхаб, манай һанамжаар, нинтын зөөри бии байха арга огто үгы.

Содном-Доржо БАДМАЕВ
буряадшалба.

ЯМАР КИНО ХАРУУЛАГДАНАБ?

Һүүлэй хахад жэлэй турша соо манай ороной кинотеатрнуудта 1847 фильм харуулагдаһан байна. Тэдээнэй 1281-нинь американ, 220-ынь манай Россида гаргагдаһан фильмүүд байха юм. Ганса Москвае абаад харахя болоо һаа, эндэхи кинотеатрнуудта харуулагдаһан бүхы кинофильмнүүдэй 8,4 лэ процентнь ород болоно бшуу. Эндэ американ фильмүүд эгээл олоор харуулагдана (74 процент).

Телевиденийн түбэй зургаан каналаар энэ хахад жэл соо 1611 кинофильм харуулагдахадаа, 421-нинь лэ США-да гаргагдаһан, буулгагдаһан байба. Энэ хугасаа соо телевиденидэ 1032 ород фильм зоной анхаралда дурадхагдаа. Тэд программануудые абаад шудалхада, эдэ фильмүүдынь үнэ хада харагшадаа олоһон, гол түлэб совет фильмүүд байна. Жэшээлхэдэ, «Уулзаха газараа хубилгажа болохогүй», «Шерлок Холмсын болон доктор Ватсонай ушаралта ябадалнууд», «Арбан хоёр стул», «Иван Васильевич мэргэжэлээ хубилгана», «Угрюм-мүрэн», «Юрын шэдэ» гэхэ мэтын фильмүүдтэ дурагүй, хараагүй хүн олдохо аал даа? Тэд Россин дэбисхэр дээрэ мүнөө буулгагдаһан фильмүүд хаана гэшэб?

Спорт

ТОБШОХОНООР...

ҺУР ХАРБАЛГА. Манай ороной суута харбагша, Сеулда болоһон Олимпиин нааданда хүрэл медаляар шагнагдагша дэлхэйн чемпион, Европын гурба дахин чемпион, СССР-эй болон Россин олон удаа чемпион Владимир Ешеевэй шангуудта хүртэхын түлөө һур харбалгаар бүхэроссин мүрысөөн һаяхан Шэтэ хотодо боложо дүүрэбэ. Владимир Ешеев ехэ спорттой хахасажа, тренерэй хүшэр бэрхэшээлтэй ажал хэжэ байна. Мүнөө тэрэ Португалиин суглуулагдамал командые һурган һорино.

Эхэнэргүүдэй дундаһаа Шэтын мэргэшүүл — уласхоорондын классай спортын мастерууд Светлана Жигжитова, Надежда Бадмацыренова гэгшэд түрүүшын хоёр һуури эзэлээ. Энэ мүрысөөнэй гол шан болохо «Фунай» тухэлэй видеоплэйер С. Жигжитовада барюулагдаһан байгаа. Буряад Республикын суглуулагдамал командын гэшүүн Жанна Тухалова гурбадахи шанда хүртэбэ.

Буряадай багшанарай институтай оюутан, уласхоорондын классай спортын мастер Бальжинима Цыремпилов М-1 упражненеэр харбахадаа, 1301 очко тудажа, түгэсхэлэй нааданда илаад, гол шангаар урмашуулагдаһан байгаа. Нёдондо жэл залуушуулай дундаһаа дэлхэйн чемпион болоһон Баяр Бадёнов (Шэтэ) — хоёрдохи, Улаан-Удын гарнизоной сэрэгэй алба хаагша Валерий Лысенко гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Һур харбалгаар уласхоорондын ехэ мүрысөөн ноябрийн һүүл багта Голландинда үнгэргэгдэхэ юм. Энэ мүрысөөндэ хабаадаха зорилготойгоор манай республикын бэрхэ харбагшад Валерий Лысенко, Бальжинима Цыремпилов гэгшэд мүнөө һуралсал һорилго хэжэ байна. ФИТА-гай «Гран-при» шанда хүртэхын түлөө энэ мүрысөөндэ хабаадалга 1996 оной Олимпиадада һорилго бэлэдхэлэй ээлжээтэ шата болохоор хүлеэгдэнэ.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Манай ороной нинслэл хотодохи долоон губээ дээгүүр үнгэргэгдэдэг заншалта 14-дэхи мүрысөөн һаяхан дүүрэбэ. Москва хотын Баруун-Урда округой спортын комитет, «Старт» гэжэ спортын клуб, урилдаха дуратайшуулай «Парсек» гэжэ клуб энэ мүрысөө эмхидхэһэн байгаа. Байгша ондо «Долоон гүбээ» гэжэ мүрысөөн марафоной хахад зайда (21 километр 97,5 метр) үнгэргэгдэһэн байгаа. Россин олон область, хизаар болон республикын бэлигтэй бэрхэ, хурдан солбон урилдаашад энэ заншалта мүрысөөндэ хабаадаба. Ороной суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдадаг манай республикэ — уласхоорондын классай спортын мастер Улаан-Удын гарнизоной сэрэгэй алба хаагша Юрий Жов, Буряадай багшанарай институтай оюутан Федотов гэгшэд һайн гэ бэлэдхэлтэй байна. руулжа, түрүү һуури Юрий энэ зайе 1 час нута 11 секунда соо һан байгаа. Сергей Ту 47 секундаар гаргаба, ва хотын тулөөлөгчдэ Хайруллин Сергейнэ та шахуугаар гаргаа бадахи һуури эзэлээ юм.

БАРИЛДААН. хоёр дахин чемпион Алексеевэй шангуудта хын түлөө уласхоо мүрысөөн Красноярск дүүрэбэ. Монголой, Саха, Хакас, Буряад публикануудай, Кем Новосибирскэ областы Красноярск хизаарта гаран барилдаашад хинеэ үнгэргэгдэһэн зо мурысөөндэ хабаадаба. барилдаашад Буряад нэрэ хүндые хамгаалаа гаа. Хүүгэдэй спортс хи һургуулийн Александр Харханов Алексеевэй барилдаа һан 62 килограммай нүүртэ мүнгэн медаль нагдаа. Багшанарай м дай оюутан Баяр Бо килограммай шэнүүрэ шанда хүртэхэһоо гадн рис Будаевай тогтоо минган түхэригэй шангаар урмашуу Улаан-Удын гарнизо рэгэй алба хаагша Мункожаргалов 90 граммай шэнүүрэ туйлаба.

Б-М. ЖИГЖИТ

Редактор
Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИГЖИТОВ Б.М. Ж. (харюусалгата секретарь), НИМАЕВ П. Н. (редакторай орлогшо), ОЧИРОВ С. Д., РИНЧИНОВ С. Д. (редакторай орлогшо), ТОКТОХОЕВА В. Э.

Эмхидхэн байгуулагшад—Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Манай адрес:
670000, Улаан-Удэ, Каландаришвилийн үйлсэ, 23, «Буряад үнэн» газетын редакци.

Редакцийн телефонууд: редакторай— 2-50-96, приемный — 2.54.54, редакторай орлогшопорой — 2-68-06, 2-62-62, харюусалгата секретарьнай—2-50-52, секретариадай—2-66-76, таһагууд, нинтын-политическэ—2-55-97 (даагшань), 2-6135, 2-56-23, социально-экономическа— 2-64-36 (даагшань), 2-63-36, 2-61-35, соёлой эрдэмэй болон һургуулинуудай 2-60-21 (даагшань), 2-57-63, 2-34-05, олонлитын худалмэрнии ба нэдээсэлэй—2-54-93 (даагшань), 2-54-05, 2-69-58; оршуулгын—2-60-91; корректорнүүдэй—2-33-61, хэблэлдэ бэлдэгшэдэй—2-35-95. Манай корреспондентнүүд: Агинскда—3-42-19, Закаменскда—30-61.

Коммунуудые гаргадаг «Бурятия» хэблэлэй телефонууд: директор—2-49-94, бухгалтери—2-23-67, вахта—2-67-95. —2-67-05.

Газетэ хэблэлэй 2 хуудаһан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэһэг 4902. Стереотипта тушаагдаһан саг: 19.00

Буряад Республикын республиканска типографида газетэ хэблэгдээ. Директорэйнь телефон: 2-40-45.

Мүн 69-дэхи номертоогоор бүрдэхэ дэ абтанхай. Заказ № 217.